ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ | Αρ. Φύλλου 934

14 Απριλίου 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 53235/Γ2 (1)

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Εισαγωγή στις Αρχές της Επιστήμης των Η/Υ» Β΄ τάξης Γενικού Λυκείου και Επαγγελματικού Λυκείου.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παρ. 2 περ. α του άρθρου 42 του Ν. 4186/2013 (ΦΕΚ Α΄ 193) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις».

2. Τις διατάξεις της περ. γ του άρθρου 18 του Ν. 3475/2006 «Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 146).

3. Τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 3 περ. α υποπ. ββ του Ν. 3966/2011 (ΦΕΚ Α΄ 118) «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις».

4. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Π.Δ. 63/2005 (ΦΕΚ Α΄ 98).

5. Την με αριθμ. 16/17-03-2014 πράξη του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

6. Το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνον

Καθορίζουμε το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Εισαγωγή στις Αρχές της Επιστήμης των Η/Υ» Β΄ τάξης Γενικού Λυκείου και Επαγγελματικού Λυκείου ως εξής:

1. Σκοπός του μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι μαθητές τομείς και θεμελιώδεις έννοιες της Επιστήμης Υπολογιστών και Πληροφορικής και να αναπτύξουν την αναλυτική και συνθετική τους σκέψη. Η προσέγγιση που ακολουθείται σχετίζεται με θέματα τόσο της Θεωρητικής όσο και της Εφαρμοσμένης Επιστήμης των Υπολογιστών. Με το πρώτο μέρος να καλύπτει θέματα της Θεωρητικής Επιστήμης των Υπολογιστών - από το Πρόβλημα στον Αλγόριθμο και από εκεί στον Προγραμματισμό και τις Εφαρμογές του - και το δεύτερο μέρος με την επισκόπηση βασικών τομέων της Εφαρμοσμένης Επιστήμης των Υπολογιστών.

2. Στόχοι του μαθήματος

Στόχοι του μαθήματος είναι οι μαθητές να:

● γνωρίσουν τους τομείς τόσο της Θεωρητικής όσο και της Εφαρμοσμένης Επιστήμης των Υπολογιστών.

● περιγράφουν βασικές έννοιες της Επιστήμης των Υπολογιστών.

Σε ό,τι αφορά τη Θεωρητική πλευρά της Επιστήμης των υπολογιστών, στόχοι του μαθήματος είναι οι μαθητές να:

● περιγράφουν την έννοια του προβλήματος, διακρίνουν την ύπαρξη υπολογιστικών προβλημάτων και αναφέρουν τις φάσεις επίλυσής τους.

● περιγράφουν την έννοια του αλγορίθμου, διακρίνουν την ύπαρξη συγκεκριμένων χαρακτηριστικών και τύπων καθώς και αναγνωρίζουν βασικές έννοιες στην Ανάλυση Αλγορίθμων.

● αναγνωρίσουν τις διάφορες μορφές αναπαράστασης του αλγορίθμου.

● αναφέρουν τους βασικούς τύπους και δομές δεδομένων, διακρίνουν τις βασικές εντολές και δομές που χρησιμοποιούνται σε έναν αλγόριθμο.

● προσδιορίζουν τον τρόπο λειτουργίας των δομών δεδομένων.

● εντοπίζουν και διορθώνουν τα λογικά λάθη ενός αλγορίθμου.

● δημιουργούν ευκρινές γνωσιακό και οργανωμένο νοητικό σχήμα που να περιλαμβάνει τα είδη και τεχνικές προγραμματισμού, με βάση την πρότερη εμπειρία τους.

● συνδυάζουν αλγοριθμικές δομές και δεδομένα/δομές δεδομένων για να δημιουργούν κώδικα/πρόγραμμα.

● διαπιστώνουν ότι οι σημερινές εφαρμογές είναι αρκετά πολύπλοκες και η δημιουργία τους ακολουθεί συγκεκριμένα μοντέλα ανάπτυξης εφαρμογών λογισμικού που εξελίσσονται σε συγκεκριμένες φάσεις.

Σε ό,τι αφορά την Εφαρμοσμένη πλευρά της Επιστήμης των υπολογιστών, στόχοι του μαθήματος είναι οι μαθητές να:

● εντάξουν τις γνώσεις τους για τα Λειτουργικά Συστήματα στο σχήμα της Εφαρμοσμένης Επιστήμης των Υπολογιστών.

● εντάξουν τις γνώσεις τους για θέματα σχετικά με τη διαχείριση δεδομένων, δημιουργία, αποθήκευση και ανάκτηση πληροφορίας στο σχήμα της Εφαρμοσμένης Επιστήμης των Υπολογιστών.

● αιτιολογούν ότι τα δεδομένα αποθηκεύονται σε οργανωμένες δομές και ότι αυτά ανακτώνται μέσω συγκεκριμένων συστημάτων και μεθοδολογιών.

● εντάξουν τις γνώσεις τους για θέματα επικοινωνίας και δικτύωσης συστημάτων στο σχήμα της Εφαρμοσμένης Επιστήμης των Υπολογιστών.

● οργανώσουν σε νοητικό μοντέλο τα βασικά θέματα που αφορούν τα δίκτυα επικοινωνίας.

● εντάξουν την Τεχνητή Νοημοσύνη στο σχήμα της Εφαρμοσμένης Επιστήμης των Υπολογιστών, να γνωρίσουν τις επιστημονικές περιοχές της εφαρμογής της και να μπορούν να αναφέρουν τομείς στους οποίους έχει εφαρμογή η Τεχνητή Νοημοσύνη.

3. Στόχοι/Θεματικές ενότητες/Ενδεικτικές δραστηριότητες

ΣΤΟΧΟΙ	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ Ενδεικτικά: {ώρες: 1, σελίδες: 2}		
Οι μαθητές να περιγράφουν τους βασικούς τομείς της Επιστήμης των Υπολογιστών και να μπορούν να αναφερθούν στα πεδία τόσο της Θεωρητικής όσο και σε αυτά της Εφαρμοσμένης Επιστήμης των Υπολογιστών.	Επιστήμη των Υπολογιστών ● Θεωρητική Επιστήμη των Υπολογιστών (Theoretical Computer Science) ● Εφαρμοσμένη Επιστήμη των Υπολογιστών (Applied Computer Science)	Να αναζητήσουν στο Διαδίκτυο, εργαζόμενοι σε ομάδες, όρους που σχετίζονται με την Επιστήμη των Υπολογιστών τους, τους τομείς της, τα πεδία εφαρμογής καθεμιάς και να συσχετίζουν τις έννοιες μεταξύ τους. Να γίνει απαρίθμηση των πλέον γνωστών, από την πληθώρα, τομέων που την απαρτίζουν και ο σχετικός διαχωρισμός τους, σε θεωρητικό και εφαρμοσμένο πλαίσιο. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ενισχυτικά το πρότυπο Acm Computing System για τυχόν αναφορά σε περισσότερους τομείς ή έννοιες, όπως για παράδειγμα η Αρχιτεκτονική της πληροφορίας, η Υπολογιστική σκέψη κ.ά.

ΣΤΟΧΟΙ	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
2. ΘΕΜΑΤΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ		
2.1. ΠΡΟΒΛΗΜΑ Ενδεικτικά: {ώρες: 2, σελίδες: 6}		
Οι μαθητές να μπορούν να κατατάσσουν ένα πρόβλημα στην κατηγορία που ανήκει. Να μπορούν να διακρίνουν την ύπαρξη υπολογιστικών και μη προβλημάτων.	2.1.1 Η έννοια του προβλήματος 2.1.2 Κατηγορίες Προβλημάτων (Επιλύσιμα, μη επιλύσιμα και ανοικτά προβλήματα) 2.1.3 Υπολογιστικά Προβλήματα	Να δοθούν ενδεικτικά παραδείγματα προβλημάτων και οι μαθητές εργαζόμενοι σε ομάδες να ανακαλύψουν τις κατηγορίες που αυτά ανήκουν. Μέσω ενδεικτικών παραδειγμάτων οι μαθητές να διαπιστώσουν ότι μέρος των προβλημάτων μπορεί να επιλυθεί με τη βοήθεια υπολογιστή.

Οι μαθητές να περιγράφουν τις φάσεις επίλυσης ενός υπολογιστικού προβλήματος.	2.1.4 Διαδικασίες επίλυσης (υπολογιστικού) προβλήματος (Κατανόηση, Ανάλυση - Αφαίρεση, Σύνθεση, Κατηγοριοποίηση, Γενίκευση).	Μέσω ενδεικτικού παραδείγματος επίλυσης υπολογιστικού προβλήματος να αναδειχθούν οι φάσεις επίλυσής του.
2.2 ΑΛΓΟΡΙΘΜΟΙ Ενδεικτικά: {ώρες: 10, σελίδες: 30}		
Οι μαθητές να περιγράφουν την έννοια του αλγορίθμου και την ύπαρξη συγκεκριμένων χαρακτηριστικών του.	2.2.1 Ορισμός αλγορίθμου 2.2.2 Χαρακτηριστικά αλγορίθμου (καθοριστικότητα, αποτελεσματικότητα, περατότητα, είσοδος/έξοδος κλπ)	Μέσω αυθεντικών παραδειγμάτων να αναγνωρίζουν οι μαθητές την έννοια του αλγορίθμου. Με παραδείγματα να αναδειχθούν από τους μαθητές τα χαρακτηριστικά των αντίστοιχων αλγορίθμων.
Οι μαθητές να αναφέρουν και να συσχετίζουν τις συγκεκριμένες έννοιες.	2.2.3 Ανάλυση Αλγορίθμων, Θεωρία Υπολογισμού, Πολυπλοκότητα Αλγορίθμων, Υπολογισιμότητα Αλγορίθμων.	Να αναζητήσουν, εργαζόμενοι σε ομάδες, στο Διαδίκτυο τους συγκεκριμένους όρους. Να δημιουργηθεί διαγραμματική αναπαράσταση με τη συσχέτισή τους (π.χ. με χρήση εννοιολογικού χάρτη).
Οι μαθητές να αιτιολογούν την ύπαρξη διαφόρων τύπων αλγορίθμων και να επεξηγούν τον τρόπο λειτουργίας τους.	2.2.4 Βασικοί τύποι αλγορίθμων όπως: Αλγόριθμοι Σειριακής και Παράλληλης επεξεργασίας Επαναληπτικοί και αναδρομικοί αλγόριθμοι	Να δοθούν ενδεικτικά παραδείγματα αλγορίθμων που να αναδεικνύονται οι σχετικές κατηγορίες (π.χ. μέσω του αλγορίθμου «Ταξινόμησης Δικτύου» μπορεί να αναδειχθεί η φύση της παράλληλης επεξεργασίας).
Οι μαθητές να αναγνωρίσουν τις διάφορες μορφές αναπαράστασης του αλγορίθμου και να μπορούν να επιλέγουν την πλέον κατάλληλη για συγκεκριμένο πρόβλημα.	2.2.5 Αναπαράσταση αλγορίθμου Φυσική γλώσσα, ψευδοκώδικας, γλώσσα προγραμματισμού (οπτικός ή κειμενικός τρόπος) και μεθοδολογίες διαγραμματικής αναπαράστασης αλγορίθμων (π.χ. λογικό διάγραμμα)	Να επιδειχθούν μέσω απλού παραδείγματος αλγορίθμου (π.χ. η αντιμετάθεση τιμών δύο μεταβλητών) οι διάφορες μορφές αναπαράστασης.
Οι μαθητές να αναφέρουν τους βασικούς τύπους και δομές δεδομένων που χρησιμοποιούνται σε αλγορίθμους.	2.2.6 Δεδομένα και αναπαράστασή τους Απλά δεδομένα ● Δομές δεδομένων ○ Στατικές ○ Δυναμικές	Μέσω παραδειγμάτων να αναδειχθούν οι διάφοροι τύποι και δομές δεδομένων (ακέραιοι, πραγματικοί, χαρακτήρες, λογικοί, τύποι οριζόμενοι από το χρήστη, εγγραφές, πίνακες, σύνολα, αρχεία, λίστες, στοίβες, ουρές, δένδρα, γράφοι).
Οι μαθητές να διακρίνουν τις βασικές εντολές και δομές που χρησιμοποιούνται σε έναν αλγόριθμο.	2.2.7 Εντολές και δομές αλγορίθμου ● Εντολές αλγορίθμου ○ εισόδου ○ εξόδου ○ εκχώρησης τιμής ● Δομές αλγορίθμων ○ Δομή Ακολουθίας ○ Δομή Επιλογής ○ Δομή Επανάληψης (βρόχοι και αναδρομή).	Να επιδειχθούν, μέσω παραδείγματος αλγορίθμου, η χρήση απλών εντολών και δομών που χρησιμοποιούν οι αλγόριθμοι (π.χ. να γίνει αυτό μέσω του αλγορίθμου της ταξινόμησης επιλογής).
Οι μαθητές να προσδιορίζουν τον τρόπο λειτουργίας των δομών δεδομένων.	2.2.8 Βασικές αλγοριθμικές λειτουργίες σε δομές δεδομένων (εισαγωγή, διαγραφή, απαρίθμηση, εντοπισμός ...)	Μέσω αυθεντικών παραδειγμάτων (από τον πραγματικό κόσμο) να παρουσιαστεί ο τρόπος λειτουργίας των αντίστοιχων δομών δεδομένων.

Οι μαθητές να εντοπίζουν και να διορθώνουν τα λογικά λάθη ενός αλγορίθμου. Οι μαθητές να εξηγούν την ανάγκη δημιουργίας της κατάλληλης τεκμηρίωσης.	2.2.9 Εκσφαλμάτωση σε λογικά λάθη 2.2.10 Τεκμηρίωση	Να αναδειχθούν μέσω παραδείγματος αλγορίθμου (π.χ. της αντιμετάθεσης τιμών δύο μεταβλητών) περιπτώσεις λογικών λαθών. Να επιδειχθεί μέσω παραδείγματος η τεκμηρίωση αλγορίθμου.
3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ Ενδεικτικά: {ώρες: 6, σελ: 20}		
Οι μαθητές να δημιουργήσουν ευκρινές γνωσιακό και οργανωμένο νοητικό σχήμα που να περιλαμβάνει τα είδη και τεχνικές προγραμματισμού, με βάση την εμπειρία προγραμματισμού από το Δημοτικό, το Γυμνάσιο και (πιθανόν) την Α΄ τάξη ΓΕΛ.	2.3.1 Αναφορά σε γλώσσες προγραμματισμού και «Προγραμματιστικά Υποδείγματα».	Αναφορά στα «Προγραμματιστικά Υποδείγματα» (προστακτικός, δηλωτικός, λογικός και λοιπά πρότυπα προγραμματισμού). Αναφορά σε προγραμματιστικές τεχνικές και είδη προγραμματισμού. Να δοθεί έμφαση στην προσέγγιση του δομημένου προγραμματισμού κύρια με παρουσίαση προγραμμάτων. Σύνδεση με το/τα είδη προγραμματισμού που γνώρισαν μέχρι σήμερα.
Οι μαθητές να συνδυάσουν αλγοριθμικές δομές και δεδομένα/δομές δεδομένων για να δημιουργήσουν κώδικα/πρόγραμμα.	2.3..2 Σχεδίαση και συγγραφή κώδικα.	Υλοποίηση σε κώδικα ενός απλού ήδη γνωστού και κατά προτίμηση υλοποιημένου σε προηγούμενο στάδιο αλγορίθμου (π.χ. αλγόριθμος αντιμετάθεσης, αλγόριθμος σειριακής αναζήτησης με χρήση πίνακα...). Να επιδειχθεί μέσω του παραπάνω παραδείγματος, η διαδικασία της μετάφρασης/διερμηνείας και εκσφαλμάτωσης κύρια συντακτικών λαθών. Αναφορά σε τεχνικές επαναχρησιμοποίησης κώδικα, όπως διαδικασίες, συναρτήσεις, βιβλιοθήκες.
Οι μαθητές να διαπιστώσουν ότι οι σημερινές εφαρμογές είναι αρκετά πολύπλοκες και η δημιουργία τους ακολουθεί συγκεκριμένα μοντέλα ανάπτυξης εφαρμογών λογισμικού που εξελίσσονται σε συγκεκριμένες φάσεις.	2.3.3 Κύκλος ζωής εφαρμογής λογισμικού Φάσεις: Ανάλυση, σχεδίαση, υλοποίηση, λειτουργία και συντήρηση.	Να γίνει αναφορά μέσω παραδείγματος στις φάσεις ανάπτυξης μιας επιλεγμένης εφαρμογής λογισμικού. Να γίνει αναφορά στη συνεργασία ομάδων ανάπτυξης λογισμικού για ολοκληρωμένες εφαρμογές. Να γίνει συζήτηση για εφαρμογές ανοικτού ή μη κώδικα.

ΣΤΟΧΟΙ	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
3. ΘΕΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ Ενδεικτικά: {ώρες: 8, σελίδες: 20}		
Οι μαθητές να εντάξουν τις γνώσεις τους για τα Λειτουργικά Συστήματα στο σχήμα της Εφαρμοσμένης Επιστήμης των Υπολογιστών.	3.1 Λειτουργικά Συστήματα (Λ.Σ.) Περιγραφή της έννοιας του Λ.Σ. Βασικές εργασίες του Λ.Σ. ● Διαχείριση της Κεντρικής Μονάδας Επεξεργασίας ● Διαχείριση της Μνήμης ● Διαχείριση του Συστήματος Αρχείων ● Διαχείριση των Εισόδων και Εξόδων Γνωστά Λ.Σ.	Τι είναι το Λ.Σ. Ποιον σκοπό εξυπηρετεί. Αναφορά στις βασικές λειτουργίες του. Σύντομη παρουσίαση γνωστών Λ.Σ.

Οι μαθητές να εντάξουν τις γνώσεις τους για θέματα σχετικά με τη διαχείριση δεδομένων, δημιουργία, αποθήκευση και ανάκτηση πληροφορίας στο σχήμα της Εφαρμοσμένης Επιστήμης των Υπολογιστών. Οι μαθητές να αιτιολογούν ότι τα δεδομένα αποθηκεύονται σε οργανωμένες δομές και ότι αυτά ανακτώνται μέσω συγκεκριμένων συστημάτων και μεθοδολογιών.	3.2 Πληροφοριακά συστήματα Συστήματα διαχείρισης δεδομένων Αρχιτεκτονικές αποθήκευσης ● Άμεσης πρόσβασης ● Βασισμένες σε δίκτυο ● Βασισμένες σε σύννεφο Βάσεις δεδομένων ● Δομή ● Σχεσιακές Βάσεις. Σύστημα Διαχείρισης Βάσης Δεδομένων ● Γλώσσες Ερωτοαποκρίσεων (SQL, XML)	Να γίνει συζήτηση που να αναδειχθούν οι πρότερες γνώσεις για θέματα διαχείρισης αποθήκευσης και ανάκτησης δεδομένων σε γενικό επίπεδο (web, βάσεις δεδομένων κ.α.). Αφού διαπιστωθεί το επίπεδο των γνώσεων των μαθητών, να επιχειρηθεί να ολοκληρωθούν αυτές στο μέτρο που αυτό είναι εφικτό.
Οι μαθητές να εντάξουν τις γνώσεις τους για θέματα επικοινωνίας και δικτύωσης συστημάτων στο σχήμα της Εφαρμοσμένης Επιστήμης των Υπολογιστών. Οι μαθητές να οργανώσουν σε νοητικό μοντέλο τα βασικά θέματα που αφορούν τα δίκτυα επικοινωνίας.	3.3 Δίκτυα ● Ορισμός δικτύου Η/Υ ● Στοιχεία δικτύου ○ υπολογιστικά συστήματα και συσκευές ○ μονάδες μεταγωγής ○ γραμμές μετάδοσης ● Κατηγορίες δικτύων ○ βάσει περιοχής ○ βάσει μέσων μετάδοσης ○ βάσει τεχνικής προώθησης της πληροφορίας ● Τοπολογίες δικτύων ● Σύγχρονες υπηρεσίες δικτύων	Μέσω ανάκλησης γνώσεων ή αναζήτησης (και με τη χρήση εννοιολογικού χάρτη), να απεικονιστούν τα θέματα που διαπραγματεύεται η ενότητα.
Οι μαθητές να εντάξουν την Τεχνητή Νοημοσύνη στο σχήμα της Εφαρμοσμένης Επιστήμης των Υπολογιστών, να γνωρίσουν τις επιστημονικές περιοχές της εφαρμογής της Τεχνητής Νοημοσύνης να μπορούν να αναφέρουν τομείς στους οποίους έχει εφαρμογή η Τεχνητή Νοημοσύνη.	3.4 Τεχνητή Νοημοσύνη (Τ.Ν.) ● Τι είναι η Τεχνητή Νοημοσύνη ● Εξέλιξη της Τεχνητής Νοημοσύνης ● Τομείς Εφαρμογής της Τ.Ν. ● Αναφορά σε γλώσσες προγραμματισμού που χρησιμοποιούνται στην Τ.Ν.	Να αναζητηθούν οι επιστημονικές περιοχές στις οποίες μπορεί να έχει εφαρμογή η Τ.Ν. Να αναδειχθεί ο ρόλος της Τ.Ν σε σύνθετα προβλήματα. Να αναφερθούν οι τομείς εφαρμογής της Τ.Ν (μηχανική μάθηση, συμπερασματολογία, ρομποτική κ.ά.) Να γίνει αναφορά σε Γλώσσες Λογικού. Προγραμματισμού που χρησιμοποιούνται στην Τ.Ν.

4. Διδακτική μεθοδολογία

● Η διδακτική του μαθήματος σχετίζεται με τον κοινωνικό εποικοδομισμό και τις σύγχρονες θεωρήσεις για την «επεξεργασία των πληροφοριών».

● Οι διδακτικές προσεγγίσεις πρέπει να καλύπτουν όλα τα επίπεδα των σύγχρονων Στοχοταξινομιών και να σχετίζονται με τους πλέον αποδεκτούς τύπους Νοημοσύνης. Όσον αφορά τις εκπαιδευτικές τεχνικές προτείνεται να ακολουθούνται οι πλέον ενεργητικές εξ αυτών. Χρησιμοποιούνται αυθεντικά παραδείγματα από τον πραγματικό κόσμο.

● Το μάθημα γίνεται σε εργαστηριακό περιβάλλον ακολουθώντας μεθόδους αναζήτησης και ανακάλυψης. Ως κοινωνική οργάνωση της τάξης ακολουθείται η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση. Ο καθηγητής λειτουργεί ως διευκολυντής για την οικοδόμηση της γνώσης από τον μαθητή κινούμενος με τεχνικές του «πλαισίου στήριξης» (scaffolding).

● Με κατάλληλα απλά παραδείγματα επιδιώκεται οι μαθητές να αντιληφθούν τις διάφορες έννοιες και να είναι ικανοί να αξιολογούν και οργανώνουν τις έννοιες αυτές σε νοητικές δομές, συστηματοποιώντας και ολοκληρώνοντας τις πρότερες εμπειρίες τους.

Η ισχύς της παρούσης αρχίζει από το σχολικό έτος 2014-2015.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 7 Απριλίου 2014

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

Αριθμ. 53250/Γ2 (2)

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος Πολιτική Παιδεία (Οικονομία, Πολιτικοί Θεσμοί και Αρχές Δικαίου και Κοινωνιολογία) Β΄ τάξης Γενικού Λυκείου.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παρ. 2 περ. α του άρθρου 42 του Ν. 4186/2013 (ΦΕΚ Α΄ 193) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις».

2. Τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 3 περ. α υποπ. ββ του Ν. 3966/2011 (ΦΕΚ Α΄ 118) «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις».

3. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Π.Δ. 63/2005 (ΦΕΚ Α΄ 98).

4. Την με αριθμ. 16/17-03-2014 πράξη του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

5. Το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνον

Καθορίζουμε το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος Πολιτική Παιδεία (Οικονομία, Πολιτικοί Θεσμοί και Αρχές Δικαίου και Κοινωνιολογία) Β΄ τάξης Γενικού Λυκείου ως εξής:

1. Σκοπός του μαθήματος

Το μάθημα «Πολιτική Παιδεία» (Οικονομία, Πολιτικοί Θεσμοί και Αρχές Δικαίου και Κοινωνιολογία) είναι πρωτίστως μια μαθητεία στη Δημοκρατία. Σκοπός του είναι να διαμορφώσει έναν ελεύθερο, υπεύθυνο και ενεργό πολίτη, ο οποίος έγκαιρα και με επίγνωση θα κατανοήσει τη σημασία και την αξία της δημοκρατίας, θα σέβεται τους πολιτειακούς θεσμούς, θα αγαπά και θα αγωνίζεται για την δημοκρατία και την πολιτεία.

Σκοπός του μαθήματος είναι ο μαθητής να αποκτήσει κοινωνική, οικονομική και πολιτική παιδεία, να καταλάβει και να βιώσει τη διασύνδεση Κοινωνίας- Οικονομίας- Πολιτικών Θεσμών και Δικαίου, να κατανοήσει βασικούς θεσμούς για την οργάνωση και την λειτουργία της κοινωνίας, της οικονομίας και της πολιτείας και να αναπτύξει πολιτική συνείδηση και κριτική σκέψη, ώστε να συμμετέχει ενεργά στο τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό γίγνεσθαι ως ελεύθερος και υπεύθυνος πολίτης.

Σκοπός, εν τέλει, είναι ο αγώνας και η αγωνία για μια καλύτερη κοινωνία, για έναν καλύτερο κόσμο, το αέναο και ανεξάντλητο ενδιαφέρον για την πολιτική, γιατί είναι σπουδαία δραστηριότητα, που δίνει χαρά και νόημα στη ζωή, γιατί είναι «ό,τι οργανωτικά ευγενέστερο φαντάστηκε ο άνθρωπος για να υπηρετήσει τους άλλους».

2. Ειδικότεροι σκοποί

- Η εμπέδωση των γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν στην Α΄ Λυκείου και η απόκτηση νέων γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων, σχετικών με την κοινωνική, οικονομική και πολιτική πραγματικότητα.
- Η αξιοποίηση της κοινωνιολογικής, οικονομικής και πολιτικής σκέψης και των κατάλληλων εργαλείων για την κατανόηση της δυναμικής αλληλεξάρτησης της κοινωνίας (πολιτείας), της οικονομίας και του δικαίου, την ανάπτυξη αυτογνωσίας και κοινωνικής συνείδησης, με απώτερο στόχο τη δημιουργική ένταξη και παρέμβαση σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό-οικονομικό-πολιτικό περιβάλλον.
- Η απόκτηση επιπλέον γνώσεων για βασικούς θεσμούς της κοινωνίας, της οικονομίας και της πολιτείας.
- Η ανάπτυξη κριτικής σκέψης για την ανάλυση των κοινωνικών- οικονομικών- πολιτικών φαινομένων και την αντιμετώπιση των αντίστοιχων προβλημάτων.
- Η απόκτηση κοινωνικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων, αξιών και στάσεων, ώστε να βοηθηθούν στην ένταξή τους σε μια διαρκώς μεταβαλλόμενη δημοκρατική ελληνική και ευρωπαϊκή κοινωνία.
- Η συνολική και συνθετική θεώρηση των θεσμών, του δικαίου, της πολιτικής και της οικονομίας ως «κοινωνικών» συμβάντων και δημιουργημάτων για το ατομικό και συλλογικό γίγνεσθαι.
- Η συνειδητοποίηση της αξίας του διαλόγου, ώστε να σέβονται τις διαφορετικές απόψεις, αλλά και να υποστηρίζουν τις απόψεις τους με επιχειρήματα, κάνοντας χρήση των πορισμάτων των κοινωνικών επιστημών.
- Η υιοθέτηση θετικής στάσης, εκ μέρους του μαθητή, ώστε να αγαπήσει την κοινωνία (πολιτεία), να σέβεται τους θεσμούς, να δώσει νόημα στην πολιτική για να νοιώσει τη χαρά της πολιτικής και της ζωής.
- Η ανακάλυψη ότι η «Πολιτική Παιδεία» σκοπεύει σε μια κοινωνία (πολιτεία), που δεν εξυπηρετεί συμφέροντα αλλά υπηρετεί αξίες. Αξίες, όπως η ελευθερία, η ισότητα, η αλληλεγγύη, η συμμετοχή, το μέτρο, ο διάλογος κτλ., που θα συμβάλλουν στη δημιουργία να ανέβουμε, ατομικά και συλλογικά, ακόμη ψηλότερα.

Επιπλέον, το μάθημα «Πολιτική Παιδεία» έχει σκοπό οι μαθητές να μπορούν να:

- Κατανοήσουν βασικές έννοιες της Οικονομίας, της Πολιτικής και του Δικαίου και της Κοινωνιολογίας, να αναπτύξουν δημιουργική σκέψη και κριτική ικανότητα στην προσέγγιση των γνωστικών αντικειμένων αυτών των επιστημών.
- Να κατανοήσουν την οργάνωση και λειτουργία της κοινωνίας, της πολιτείας και της οικονομίας και να προσπαθούν για τη διαρκή βελτίωσή τους.
- Να εμπεδώσουν τις διαδικασίες ένταξης του ατόμου στην κοινωνία και τα αποφεύγουν να υιοθετούν αποκλίνουσες συμπεριφορές.
- Να διακρίνουν τον ιδιωτικό από τον δημόσιο τομέα της οικονομίας και να κατανοήσουν τον ρόλο του κράτους στην οικονομία.
- Να κατανοήσουν την οργάνωση και τη λειτουργία της πολιτείας με βάση το πολίτευμα και το Σύνταγμα.
- Να αποκτήσουν μια κουλτούρα συνεργασίας με την δημόσια διοίκηση και να επιδιώκουν την ορθολογική και αποτελεσματική λειτουργία της.

- Να εμπεδώσουν το ουσιαστικό νόημα του δικαίου για τη λειτουργία της κοινωνίας και να μεριμνούν για την εφαρμογή του στη ζωή τους.
- Να συνειδητοποιήσουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ελληνικής οικονομίας και να τα αξιοποιήσουν για το ατομικό και συλλογικό όφελος,
- Να κατανοήσουν τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να νοιώσουν Ευρωπαίοι πολίτες και να συμμετέχουν ενεργά στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

3. Στόχοι, κεφάλαια-ενότητες και δραστηριότητες

ΣΤΟΧΟΙ	ΚΕΦΑΛΑΙΑ-ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Οι μαθητές/τριες να: -εξηγούν τη σημασία της κοινωνικοποίησης για την ομαλή ένταξη του ατόμου στην κοινωνία. - εξηγούν τους μηχανισμούς με τους οποίους το άτομο ενσωματώνει τις επιδράσεις του κοινωνικού περίγυρου και διαμορφώνει τον κοινωνικό εαυτό και ότι επιδρά στη διαδικασία κοινωνικοποίησής του -καταγράφουν τους παράγοντες που επιδρούν στη διαμόρφωση του κοινωνικού ατόμου -αναλύουν την έννοια των κοινωνικών αξιών, τις κατηγορίες τους και τη διαφοροποίησή τους στο χώρο και στο χρόνο -εξηγούν τη συμβολή των αξιών στον προσανατολισμό της ζωής και της δράσης των ατόμων, των ομάδων και των κοινωνιών, και το ρόλο τους στη δημιουργία των κοινωνικών κανόνων -διατυπώνουν την έννοια του κοινωνικού κανόνα, να διακρίνουν τις κατηγορίες των κανόνων και τη σημασία τους στη λειτουργία της κοινωνίας. -εξηγούν τον ρόλο των ατόμων στην αλλαγή των κανόνων και τη συμβολή τους στην κοινωνική ανανέωση-εξέλιξη -διακρίνουν τις διάφορες μορφές κοινωνικού ελέγχου και να κατανοήσουν τη σημασία τους για το άτομο και την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας -ερμηνεύουν την αποκλίνουσα συμπεριφορά και την παραβίαση και προσβολή των κανόνων και των αξιών της κοινωνίας -εξηγούν τις μορφές της αποκλίνουσας συμπεριφοράς. -εξηγούν ότι οι εξαρτήσεις και η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών είναι αποκλίνουσες συμπεριφορές -ερμηνεύουν γιατί το έγκλημα διαφοροποιείται στον χώρο και στον χρόνο -διακρίνουν τους τύπους των εγκλημάτων και να τα συνδέσουν με την παραβίαση και προσβολή των δικαιωμάτων, των κανόνων και των αξιών και με τη λειτουργία του κοινωνικού ελέγχου	ΚΕΦ. 1: Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ Α. Η ένταξη του ατόμου στην κοινωνία 1.1 Η κοινωνικοποίηση του ατόμου 1.2 Παράγοντες διαμόρφωσης της προσωπικότητας 1.2.1 Φορείς κοινωνικοποίησης 1.2.2 Ο ρόλος του ατόμου στη διαδικασία κοινωνικοποίησής του 1.3 Οι κοινωνικές αξίες 1.3.1 Έννοια, κατηγορίες 1.3.2 Διαφοροποίηση των αξιών στο χώρο και στο χρόνο 1.4 Οι κοινωνικοί κανόνες 1.4.1 Έννοια, κατηγορίες 1.4.2 Σχέση κοινωνικών αξιών και κοινωνικών κανόνων 1.4. 3 Προσαρμογή, συμμόρφωση και κοινωνική ανανέωση 1.5 Ο κοινωνικός έλεγχος-Μορφές κοινωνικού ελέγχου Β. Η αποκλίνουσα συμπεριφορά 1.6 Αποκλίνουσα συμπεριφορά 1.6.1 Παράβαση και έγκλημα 1.6.2 Η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών ως αποκλίνουσα συμπεριφορά 1.7 Το έγκλημα ως κοινωνικό φαινόμενο 1.7.1 Τύποι εγκλημάτων 1.7.2 Νεανική παραβατικότητα - εγκληματικότητα 1.8 Σύγχρονες μορφές εγκλημάτων 1.8.1 Ηλεκτρονικό έγκλημα 1.8.2 Τρομοκρατία 1.9 Πρόληψη και κυρώσεις στην αποκλίνουσα συμπεριφορά 1.9.1 Πρόληψη αποκλίνουσας συμπεριφοράς 1.9.2 Κυρώσεις στην αποκλίνουσα συμπεριφορά 1.9.3 Σωφρονισμός, φυλακή και επανένταξη ώρες: 9	-Μελετούν οπτικό υλικό και εντοπίζουν τις πολιτισμικές διαφορές των ατόμων και των κοινωνικών πρακτικών τους. -Διενεργούν έρευνα για τις κοινωνικές αξίες των μαθητών της τάξης τους και σχολιάζουν τα αποτελέσματα. Αναζητούν υλικό (π.χ. δημοσκοπήσεις κτλ.) για τις κοινωνικές αξίες των σύγχρονων Ελλήνων και το σχολιάζουν στην τάξη τους. -Διενεργούν έρευνα στο άμεσο περιβάλλον τους με συνεντεύξεις από γονείς και ηλικιωμένους για τις μορφές τιμωρίας των παιδιών τα παλαιότερα χρόνια. Συζητούν στην τάξη τη σημασία που έχουν για τους ίδιους οι διάφορες μορφές κοινωνικού ελέγχου. -Καταγράφουν από τα ΜΜΕ διάφορες περιπτώσεις αποκλίνουσας συμπεριφοράς και συζητούν στην τάξη για τις επιπτώσεις της συμπεριφοράς αυτής στον ίδιο τον παραβάτη / εγκληματία, στην οικογένειά του, στην κοινωνία και στην οικονομία. -Παρουσιάζουν πίνακες με στατιστικά στοιχεία για τις διάφορες μορφές εγκλημάτων και την παραβατικότητα των ανηλίκων στην Ελλάδα, για την κατανομή τους κατά γεωγραφικό διαμέρισμα και εθνικότητα, εξάγουν συμπεράσματα για τυχόν τάσεις και συζητούν τα αποτελέσματα στην τάξη. -Πρόκληση συζήτησης για την αποτελεσματικότητα του σωφρονιστικού συστήματος / της φυλακής. -Επίσκεψη ειδικού από την Υπηρεσία Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος με σκοπό την ενημέρωση για το ηλεκτρονικό έγκλημα. -Συλλογή από δημοσιεύματα στον τύπο περιπτώσεων εγκλημάτων του λευκού κολάρου και συζήτηση. -Γραπτή εργασία «Ποια συνταγματικώς κατοχυρωμένα δικαιώματα και με ποιο τρόπο καταπατώνται με τις τρομοκρατικές πράξεις; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας». -Αξιοποίηση σχετικού οπτικο-ακουστικού υλικού (π.χ., τύπος, ντοκιμαντέρ, κινηματογραφικά έργα,

-αναπτύξουν αίσθημα ευθύνης για το ρόλο τους στην εμφάνιση και την πρόληψη της παραβατικότητας και εγκληματικότητας. -εξηγούν τις κυρώσεις και τα μέτρα σωφρονισμού -εξηγούν τις έννοιες των Εθνικών Λογαριασμών και τη χρησιμότητά τους -διακρίνουν τον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα -εξηγούν τον ρόλο του κράτους στην οικονομία -διακρίνουν και να αιτιολογούν την παραγωγή δημόσιων αγαθών -διατυπώνουν την έννοια του Κρατικού Προϋπολογισμού ως οικονομικής, νομικής και πολιτικής πράξης -απαριθμούν τις κατηγορίες εσόδων και δαπανών του κράτους -αναλύουν τις συνέπειες από την αποφυγή της φορολογίας και να αναπτύξουν φορολογική συνείδηση -εξηγούν τον ρόλο του δημόσιου δανεισμού και να αναφέρουν τα είδη του.	ΚΕΦ. 2: Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ- 2.1 Το ΑΕΠ και η οικονομική ευημερία 2.2 Ο ιδιωτικός και ο δημόσιος τομέας 2.3 Ο ρόλος του κράτους στην οικονομία 2.4 Ο κρατικός προϋπολογισμός 2.4.1 Δημόσια Έσοδα 2.4.2 Δημόσιες Δαπάνες 2.5 Ισοζύγιο: Πλεονασματικό ή Ελλειμματικό 2.6 Δημόσιος Δανεισμός ώρες: 6	έργα τέχνης, σκίτσα, λογοτεχνικά έργα, θεατρικά έργα, διαδίκτυο, κτλ.). -Παρουσίαση συγκριτικών στοιχείων του κατά κεφαλήν ΑΕΠ των χωρών της Ε.Ε. και συζήτηση. -Προβληματισμός και συζήτηση με θέμα: τη σχέση του επιπέδου του ΑΕΠ και της ευημερίας των κατοίκων μιας χώρας. -Μελέτη παραδειγμάτων από τον ημερήσιο τύπο με ζητήματα οικονομικής πολιτικής και σχολιασμός τους. -Παρουσίαση στοιχείων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. -Παρουσίαση από τους μαθητές στοιχείων με τη εξέλιξη του Δημόσιου Χρέους της χώρας (εργασία σε ομάδες).
-διακρίνουν και να αξιολογούν τα διάφορα πολιτεύματα -εξηγούν το πολίτευμα της Αθηναϊκής δημοκρατίας -εξηγούν και να ερμηνεύουν το πολίτευμα της Ελλάδας -εφαρμόζουν την εκλογική διαδικασία και να αξιολογούν τα διάφορα εκλογικά συστήματα -διατυπώνουν την έννοια του Σ. και να εξηγούν τη σημασία και τον ρόλο του στη λειτουργία της πολιτείας -εξηγούν τις βασικές αρχές του Συντάγματος και το περιεχόμενό τους -διατυπώνουν και αναλύουν το σκοπό της διάκρισης των λειτουργιών	ΚΕΦ. 3: Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ 3.1 Μορφές πολιτευμάτων 3.2 Το πολίτευμα της Αθηναϊκής δημοκρατίας 3.3Το πολίτευμα της Ελλάδας 3.4 Εκλογές και εκλογικά συστήματα 3.5 Έννοια και ρόλος του Συντάγματος 3.6 Βασικές αρχές του Συντάγματος 3.6.1 Η λαϊκή κυριαρχία 3.6.2 Το κράτος δικαίου 3.6.3 Το κοινωνικό κράτος 3.6.4 Η διάκριση των λειτουργιών ώρες: 6	-Συζήτηση για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των εκλογικών συστημάτων. -Επιλογή και ανάλυση ενός άρθρου του Συντάγματος. -Συζήτηση για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της άμεσης και έμμεσης δημοκρατίας -Συζήτηση για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της ηλεκτρονικής δημοκρατίας. -Εφαρμογή της εκλογικής διαδικασίας στις εκλογές του μαθητικού συμβουλίου.
-συγκρίνουν τον τρόπο λειτουργίας, τις αρμοδιότητες και την εξουσία των τριών λειτουργιών -αναλύουν τη διαδικασία ψήφισης ενός νόμου -εξηγούν ότι ο πρόεδρος της δημοκρατίας είναι υπεράνω κομματικών ανταγωνισμών και ότι υπηρετεί και εκπροσωπεί το έθνος -αξιολογούν τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης. -αξιολογούν τη λειτουργία των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών. -ερμηνεύουν την αναγκαιότητα της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης.	ΚΕΦ. 4: Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ 4.1 Η νομοθετική λειτουργία 4.2 Η εκτελεστική λειτουργία 4.2.1 Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας 4.2.2 Η κυβέρνηση 4.2.3 Η δημόσια διοίκηση 4.2.4 Ανεξάρτητες διοικητικές αρχές 4.3 Η δικαστική λειτουργία ώρες: 5	-Οργανωμένες επισκέψεις και παρακολούθηση συνεδρίασης Βουλής ή/και Δημοτικού συμβουλίου και σύνταξη σχετικής έκθεσης -Αναπαράσταση λειτουργίας της Βουλής (διαμόρφωση τάξης, ημερήσια διάταξη, προεδρείο, κοινοβουλευτικοί εκπρόσωποι κτλ.) και άσκηση στη ρητορική τέχνη, δηλαδή στον προφορικό λόγο, στο διάλογο, στη γλώσσα του σώματος, με πειθώ και επιχειρήματα.
-διατυπώνουν τις θεμελιώδεις αρχές	ΚΕΦ. 5: ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΗ 5.1 Θεμελιώδεις αρχές της δημόσιας διοίκησης 5.1.1 Αρχή της νομιμότητας 5.1.2 Αρχή της διακριτικής	

του Δημοσίου Δικαίου οι οποίες αποτελούν κανόνες δράσης της δημόσιας διοίκησης -εξηγούν την αρχή της νομιμότητας και της διακριτικής ευχέρειας -καταγράφουν φαινόμενα κακοδιοίκησης και παραβίασης των θεμελιωδών αρχών - εξηγούν τον τρόπο με τον οποίο οφείλει να αντιμετωπίζει τους πολίτες η δημόσια διοίκηση. -περιγράφουν τις υποχρεώσεις των πολιτών κατά τις συναλλαγές τους με δημόσιες υπηρεσίες, όπως και τα όρια άσκησης των δικαιωμάτων τους προς αποφυγή τυχόν καταχρήσεων -υιοθετούν συμπεριφορές κατάλληλες έναντι των δημόσιων υπηρεσιών -καταγράφουν τις αδυναμίες του διοικητικού μηχανισμού -ερμηνεύουν την επιρροή που ασκεί η κουλτούρα των πολιτών σε φαινόμενα κακοδιοίκησης -κατηγοριοποιούν τις υπηρεσίες που περιλαμβάνει η ηλεκτρονική διακυβέρνηση -απαριθμούν τα οφέλη της ψηφιοποιημένης δημόσιας διοίκησης -εξηγούν τους λόγους για τους οποίους τα Κ.Ε.Π. συνέβαλαν θετικά στην εξυπηρέτηση του πολίτη -ερμηνεύουν τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και διεκπεραιώνουν υποθέσεις τους με τις δημόσιες υπηρεσίες -απευθύνονται στις ανεξάρτητες διοικητικές αρχές όταν εντοπίζουν φαινόμενα κακοδιοίκησης -καταγράφουν και να καταγγέλλουν τα φαινόμενα διαφθοράς που υπέπεσαν στην αντίληψή τους και να γνωρίζουν τους φορείς και τα μέσα αντιμετώπισης της διαφθοράς -κατανοήσουν ότι το δίκαιο ρυθμίζει κάθε τομέα της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής -αντιληφθούν πως οι οικονομικές και κοινωνικές τους σχέσεις ρυθμίζονται από το ιδιωτικό δίκαιο -επιχειρηματολογήσουν για την αναγκαιότητα ή μη των κανόνων	ευχέρειας 5.1.3 Αρχή της προηγούμενης ακρόασης 5.1.4 Αρχή της αιτιολόγησης των αποφάσεων 5.1.5 Αρχή της ισότητας 5.2 Οδηγός ορθής διοικητικής συμπεριφοράς 5.2.1 Κανόνες δράσης και συμπεριφοράς των δημοσίων υπαλλήλων 5.2.2 Η συμπεριφορά των πολιτών στις δημόσιες υπηρεσίες 5.3 Παθογένειες του διοικητικού μηχανισμού 5.3.1 Γραφειοκρατία και πολυνομία 5.3.2 Κομματικοποίηση 5.3.3 Φαινόμενα κακοδιοίκησης 5.3.4 Η αντιφατική στάση των πολιτών 5.4 Αντιμετώπιση της παθογένειας της διοίκησης 5.4.1 Εφαρμογή των αρχών της δημόσιας διοίκησης 5.4.2 Η Δημόσια διαβούλευση-Ο πολίτης συμπαραγωγός της δημόσιας διοίκησης 5.4.3 Ηλεκτρονική διακυβέρνηση 5.4.4 Πρόγραμμα «Διαύγεια» 5.4.5 Κέντρα εξυπηρέτησης πολιτών 5.5 «Οδηγίες χρήσης» των δημοσίων υπηρεσιών-Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας 5.6 Το φαινόμενο της διαφθοράς 5.6.1 Έννοια και συνέπειες 5.6.2 Φορείς και μέσα αντιμετώπισης ώρες: 6 ΚΕΦ.: 6: ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ 6.1 Το δίκαιο 6.2 Κανόνες ηθικής και κανόνες δικαίου: η διαφορά 6.3 Ερμηνεία και ιεράρχηση κανόνων δικαίου 6.4 Υποκείμενα δικαίου 6.4.1 Τα Φυσικά Πρόσωπα-προστασία της προσωπικότητας 6.4.2 Τα Νομικά Πρόσωπα-το σωματείο 6.5 Εμπράγματες σχέσεις-Οι σχέσεις μας με τα πράγματα 6.6 Οικογενειακές σχέσεις-	-Προτείνεται στους μαθητές να σχηματίσουν με τα σώματά τους «γλυπτά» (Θέατρο Εικόνων) με θέμα «Η σχέση πολίτη-δημόσιων υπηρεσιών όπως είναι σήμερα». Στη συνέχεια με την τεχνική της «ανίχνευσης σκέψης» ανιχνεύουμε τις σκέψεις των μαθητών για να ακούσουν όλοι είτε συναισθήματα των χαρακτήρων που προκύπτουν, είτε λεπτομέρειες για τον τόπο/ χρόνο ή τη δράση. Προτρέπονται να παρέμβουν στο γλυπτό και να το τροποποιήσουν ώστε να εκφράσουν την προσωπική τους άποψη για το θέμα «Η σχέση πολίτη-δημόσιων υπηρεσιών όπως θα ήθελα να είναι». Συγκρίνουμε και ερμηνεύουμε τις εικόνες σε συζήτηση. -Εργασία: Ανατρέξτε στην ηλεκτρονική σας τάξη και αναζητήστε το υλικό: «Έδοξεν τη βουλή και τω δήμω: Η αθηναϊκή δημοκρατία μιλάει με τις επιγραφές της». Επιλέξτε τρεις από τις επιγραφές της έκθεσης και μελετήστε τον τρόπο συμμετοχής των πολιτών στην έκδοση ψηφισμάτων. -Αντλούν καταγγελίες πολιτών (μελέτη περιπτώσεων) από τον Συνήγορο του Πολίτη και τις κατηγοριοποιούν ανάλογα με την αρχή που παραβιάζεται. -Δράση ενημέρωσης (καμπάνια): «Από πόρτα σε πόρτα». Αφού συντάξουν φυλλάδιο-οδηγό διοικητικής συμπεριφοράς διοίκησης και πολιτών, οργανώνουν εκστρατεία ενημέρωσης της γειτονιάς τους από σπίτι σε σπίτι, διανέμοντας τον οδηγό και γενικές οδηγίες. -Επισκεφτείτε ιστοσελίδες υπουργείων και εξετάστε την ύπαρξη προγραμμάτων (Πρόγραμμα Διαύγεια, Διεθνής διαφάνεια-Ελλάς κτλ.). - Αναζητήστε ρεπορτάζ-άρθρα, που αναφέρονται σε φαινόμενα διαφθοράς / διαπλοκής σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής ζωής και εντοπίστε περιοχές υψηλού κινδύνου διαφθοράς. - Έρευνα για τα πρώτα «Ελληνικά Δίκαια». -Δημιουργία καταλόγου με κανόνες ηθικής και κανόνες δικαίου. -Εργασία: αναζήτηση καταστατικού σωματείου και συζήτηση για το

ιδιωτικού δικαίου -διακρίνουν τους κανόνες ηθικής από τους κανόνες δικαίου -ορίζουν τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα -συγκρίνουν τα χαρακτηριστικά των φυσικών και νομικών προσώπων -διακρίνουν τους κλάδους δικαίου -κατανοήσουν τα δικαιώματα που συνδέουν τους ανθρώπους με τα πράγματα (κυριότητα, χρήση κτλ.) -αναλύουν τους βασικούς κανόνες του ρυθμίζουν τις οικογενειακές σχέσεις -περιγράφουν την τύχη της περιουσίας ενός προσώπου μετά το θάνατό του	Οικογενειακό δίκαιο 6.7 Κληρονομικές σχέσεις-Κληρονομικό δίκαιο ώρες: 7	περιεχόμενό του. Εργασία: «Φτιάξε το γενεαλογικό σου δέντρο». Μαθητές παρουσιάζουν τα πρόσωπα της οικογένειάς τους (όνομα, φύλο, συγγένεια, επάγγελμα, κατοικία, ιθαγένεια κτλ.). -«Ένας συμβολαιογράφος στη τάξη μας» (επίσκεψη ειδικού). Ενημέρωση για τις σχέσεις με τα πράγματα και την τύχη τους μετά τον θάνατο των προσώπων. -Οι μαθητές μελετούν το «Οικογενειακό δίκαιο» και το συγκρίνουν πριν και μετά τις αλλαγές. Στη συνέχεια με την τεχνική εκπαιδευτικού δράματος «Σκηνή χωρισμένη στα δύο/Split Screen» αναπτύσσεται δράση σε διαφορετικούς χρόνους, πάνω στη σκηνή από δύο ομάδες, που αναπαριστούν τις οικογενειακές σχέσεις πριν και μετά τις αλλαγές του Οικογενειακού δικαίου (παιχνίδι ρόλων).
-εξηγούν τις παραγωγικές δυνατότητες της χώρας -ερμηνεύουν ότι το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί τον κύριο παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης -γνωρίζουν και να εξηγούν συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας -ερμηνεύουν τις αναπτυξιακές δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας στη γεωργία, τον τουρισμό, τη ναυτιλία, τις πηγές ενέργειας κτλ. -υιοθετήσουν την ανάγκη της διαρκούς προσαρμογής -εξηγούν ότι μια χώρα χωρίς παραγωγή είναι καταδικασμένη -εξηγούν ότι η οικονομική ανάπτυξη είναι εθνική υπόθεση	ΚΕΦ. 7: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ 7.1 Οι παραγωγικές δυνατότητες της χώρας 7.1.1 Το ανθρώπινο δυναμικό 7.1.2 Οι φυσικοί πόροι 7.2 Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας 7.2.1 Η γεωργία 7.2.2 Ο τουρισμός 7.2.3 Η ναυτιλία 7.2.4 Η ενέργεια 7.2.5 Άλλοι τομείς: τρόφιμα, φάρμακα κτλ. 7.3 Από την οικονομία της κατανάλωσης στην οικονομία της παραγωγής ώρες: 6	-Εργασία: αναζήτηση και παρουσίαση άρθρων για τις παραγωγικές δυνατότητες της χώρας (κατά τομείς και κλάδους: γεωργία, τουρισμός, ναυτιλία, πηγές ενέργειας, κλπ.). Αξιοποίηση σχετικού οπτικο-ακουστικού υλικού. -Κατάλογος με τα κυριότερα αγροτικά προϊόντα που εξάγει η χώρα. -Συγκέντρωση στοιχείων για τον τουρισμό την τελευταία δεκαετία. -Συγκέντρωση στοιχείων για την ναυτιλία και συζήτηση για το «ναυτιλιακό θαύμα». -Εργασία (ατομική ή ομαδική): ρεαλιστικές προτάσεις για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.
- αναλύουν τους λόγους ίδρυσης και εξέλιξης της Ε.Ε. -απαριθμούν και να διακρίνουν τους βασικούς θεσμούς της Ε.Ε. -διακρίνουν τις αρμοδιότητες των οργάνων της Ε.Ε. -αποκτήσουν την ταυτότητα και νοοτροπία του Ευρωπαίου πολίτη -αξιολογούν τις διάφορες πολιτικές της Ε.Ε. -εξηγούν ότι η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι. -αναλύουν τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της Ε.Ε. -ενδιαφέρονται και να συμμετέχουν στη διαμόρφωση της Ευρώπης του μέλλοντος.	ΚΕΦ. 8: ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε. 8.1 Ίδρυση και εξέλιξη 8.2 Βασικοί θεσμοί της Ε.Ε. 8.3 Άλλοι θεσμοί και όργανα της Ε.Ε. 8.4 Ευρωπαίος πολίτης 8.5 Βασικές πολιτικές της Ε.Ε. 8.6 Πολιτισμικά χαρακτηριστικά της Ε.Ε 8.7 Το μέλλον της Ε.Ε. ώρες: 7	-Σύγκριση χωρών της Ε.Ε, ως προς τα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά. -Επισήμανση και συζήτηση για τα βασικά χαρακτηριστικά της Ε.Ε., με διαλέξεις, εκθέσεις κτλ. -Σύγκριση αντίστοιχων άρθρων του Ελληνικού και του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. -Συζήτηση για διάφορα θέματα της Ε.Ε (ζητήστε φυλλάδια από την αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Αθήνα).

4. Διδακτική Μεθοδολογία

Το μάθημα «Πολιτική Παιδεία» (Οικονομία, Πολιτικοί Θεσμοί και Αρχές Δικαίου και Κοινωνιολογία), λόγω του περιεχομένου του, χρειάζεται μια συνολική και συνθετική θεώρηση. Είναι μάθημα που προσφέρεται για ουσιαστικό διάλογο (όχι επιμέρους μονολόγους), για διερευνητική και ανακαλυπτική μάθηση, χωρίς προκαταλήψεις και φανατισμούς.

Στην αρχή του σχολικού έτους ο καθηγητής είναι απαραίτητο να κάνει ετήσιο, τετραμηνιαίο και μηνιαίο προγραμματισμό της διδακτέας ύλης. Ο προγραμματισμός είναι απαραίτητος για να χωριστεί η διδακτέα ύλη κατά διδακτική ώρα.

Επισημαίνεται ότι ο ρόλος του εκπαιδευτικού αλλάζει. Ο εκπαιδευτικός είναι συνεργάτης και διευκολυντής της ομάδας/ τάξης. Ενθαρρύνει και βοηθάει τους μαθητές να κατανοούν, να ερευνούν, να επικοινωνούν και να συμμετέχουν στη διαδικασία της μάθησης προσπαθώντας να αναπτύξει όλα τα είδη νοημοσύνης (γλωσσική, μαθηματική, συναισθηματική κτλ.) των μαθητών. Επίσης, συνδέει τη θεωρία με την πραγματικότητα, διότι έτσι ο μαθητής ενεργοποιείται και έχει ενδιαφέρον για να συμμετέχει ενεργά στο κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό γίγνεσθαι.

Τα θέματα πρέπει να προσεγγίζονται με συμμετοχικές και βιωματικές μεθοδολογίες που προωθούν την ανακαλυπτική μάθηση και καλλιεργούν ικανότητες, δεξιότητες και στάσεις, όπως αυτές που αναφέρονται στους στόχους και στις δραστηριότητες του Α.Π.Σ.

Ειδικότερα, οι μέθοδοι και οι τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο μάθημα «Πολιτική Παιδεία» (Οικονομία, Πολιτικοί Θεσμοί και Αρχές Δικαίου και Κοινωνιολογία), της Α΄ τάξης Λυκείου είναι οι εξής:

α) Η μαθητοκεντρική εξατομικευμένη και διαφοροποιημένη διδασκαλία με στόχο την ενεργοποίηση και συμμετοχή του μαθητή, ώστε ο μαθητής να μάθει να μαθαίνει.

β) Η διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση, με στόχο τη συνολική αντίληψη του αντικειμένου και της πραγματικότητας.

γ) Η μικρότερη έμφαση στο περιεχόμενο και η μεγαλύτερη έμφαση στη διαδικασία, με στόχο την ανάπτυξη της αναλυτικής και συνθετικής ικανότητας και της κριτικής σκέψης.

δ) Η άσκηση των μαθητών στην παρατήρηση, περιγραφή, ανάλυση και ερμηνεία ενός κοινωνικού-οικονομικού-πολιτικού φαινομένου, θεσμού κτλ.

ε) Η μελέτη πηγών με στόχο την ενεργοποίηση του μαθητή και την ιστορική και συγκριτική προσέγγιση της γνώσης.

στ) Τα παιχνίδια ρόλων και η δραματοποίηση. Κάποιοι μαθητές αναλαμβάνουν να παίξουν ρόλους με στόχο να παρουσιάσουν μια κατάσταση της πραγματικής ζωής ενώπιον της τάξης. Η ανάληψη ρόλων είναι ένα θεατρικό παιχνίδι που μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη διαπροσωπικών δεξιοτήτων και στην δημιουργία πραγματικών συναισθηματικών βιωμάτων, δηλαδή στην καλύτερη κατανόηση της πραγματικότητας.

ζ) Η οργάνωση επισκέψεων σε θεσμούς και χώρους εργασίας (Βουλή, Δημαρχείο, Επιχείρηση, Μ.Μ.Ε. κτλ.), για να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με τον πραγματικό κόσμο, ώστε να ενημερωθούν και να κατανοήσουν την οργάνωση και τη λειτουργία τους.

η) Η πρόσκληση στο σχολείο ειδικών (πολιτικών, επιστημόνων, επιχειρηματιών κτλ.) και εκπροσώπων οργανισμών, οργανώσεων και συλλόγων (ΟΗΕ, Διεθνής Αμνηστία, Ε. Ε., κτλ.), για ενημέρωση, ώστε να διευκολυνθεί το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία.

θ) Η συμμετοχή σε δραστηριότητες της τάξης, του σχολείου και της κοινότητας, για την απόκτηση εμπειριών αλλά και κοινωνικής συνείδησης και αλληλεγγύης, καθώς και για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του ατόμου προς την κοινωνία.

ι) Η ανάπτυξη πρωτοβουλιών από τους ίδιους τους μαθητές για διάφορα θέματα, όπως η δημιουργία εικονικών επιχειρήσεων, ο έρανος αλληλεγγύης, η ανακύκλωση, η δενδροφύτευση κτλ., ώστε οι μαθητές να αναπτύξουν αίσθηση ατομικής και κοινωνικής ευθύνης, αίσθηση ταυτότητας και συλλογικότητας.

ια) Η έρευνα, με ερωτηματολόγιο, συνεντεύξεις κτλ., για τη διερεύνηση ενός ζητήματος τοπικού, εθνικού ή διεθνούς ενδιαφέροντος, καθώς και η εύρεση και διατύπωση λύσεων για την αντιμετώπισή του.

ιβ) Η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων, συζητήσεων στρογγυλής τράπεζας, για διάφορα επίκαιρα κοινωνικά-πολιτικά-οικονομικά θέματα, που σχετίζονται με το περιεχόμενο του μαθήματος, με στόχο οι μαθητές να αποκτήσουν ικανότητες ομιλίας/ έκφρασης, ακρόασης, διαλόγου, επιχειρηματολογίας, διαχείρισης και επίλυσης συγκρούσεων και ανάληψης ευθυνών.

ιγ) Η μελέτη περίπτωσης. Οι μαθητές αναλαμβάνουν να μελετήσουν προβλήματα της πραγματικής ζωής και να παρουσιάσουν προτάσεις και λύσεις γι' αυτά. Η μελέτη μιας περίπτωσης (π.χ. η διαδικασία της ψηφοφορίας, το δικαίωμα της εργασίας, το επιχειρείν κτλ.), ώστε οι μαθητές να κατανοήσουν εν προκειμένω τη χρησιμότητα και την κρισιμότητα της ψηφοφορίας, της εργασίας, του επιχειρείν.

ιδ) Οι προσομοιώσεις και τα παιχνίδια. Η προσομοίωση παρέχει στους μαθητές μια απλούστερη αναπαράσταση του πραγματικού ή του φανταστικού κόσμου. Αποτελεί έναν από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους για την υποστήριξη της εννοιολογικής κατανόησης του πραγματικού κόσμου. Αν η μάθηση θεωρηθεί παιχνίδι, τότε γίνεται ευχάριστη, οι μαθητές μαθαίνουν παίζοντας, χωρίς άγχος και χωρίς κόπο.

ιε) Η εκπόνηση συνθετικών εργασιών (project). Οι ομάδες συγκροτούνται από δύο ή περισσότερα μέλη (ο αριθμός των μελών εξαρτάται από το είδος εργασίας) και είναι σκόπιμο να έχουν μεικτή σύνθεση από άποψη γνώσεων, φύλου κτλ. Στις εργασίες αυτές, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να συνεργασθούν και να αναζητήσουν πληροφορίες από διάφορες πηγές, να συζητήσουν και να προτείνουν λύσεις, και εν τέλει να συνθέσουν την εργασία τους και να την παρουσιάσουν στην τάξη ή στο σχολείο. Η τεχνική αυτή θεωρείται ζωτικής σημασίας γιατί, μεταξύ άλλων, προϋποθέτει συνεργασία και αλληλεγγύη, αυτονομία και υπευθυνότητα. Βέβαια, ο καθηγητής θα πρέπει να έχει προετοιμάσει τα θέματα των εργασιών σε συνεργασία με τους μαθητές και, επιπλέον, να τις παρακολουθεί κατά την εκτέλεσή τους.

ιστ) Η πρακτική εξάσκηση. Η πρακτική εξάσκηση είναι μια μαθησιακή διαδικασία που λαμβάνει χώρα είτε στο εργαστήριο είτε στο φυσικό περιβάλλον. Χρησιμοποιείται περισσότερο στην τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση. Το όφελος από την τεχνική αυτή είναι μεγάλο, γιατί οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να εφαρμόσουν τη θεωρία, να συνδέσουν τη θεωρία με την πράξη.

ιζ) η συμμετοχή σε σχολικά δίκτυα αλλά και η δημιουργία σχολικού δικτύου με θέματα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά.

ιη) Η χρήση των παραδοσιακών μεθόδων διδασκαλίας (αφήγηση, ερωτήσεις-απαντήσεις, διάλογος, χρήση σχολικού εγχειριδίου και βοηθημάτων, εργασίες μαθητών κτλ.). Ειδικότερα:

❑ Η διάλεξη. Η διάλεξη χρησιμοποιείται συνήθως όταν το αντικείμενο διδασκαλίας περιέχει πολλές πληροφορίες και όταν ο αριθμός των μαθητών στην τάξη είναι μεγάλος. Η διάλεξη θα πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής: την εισαγωγή, το κυρίως θέμα και το συμπέρασμα.

❑ Οι ερωτήσεις. Οι ερωτήσεις αυξάνουν τη συμμετοχή των εκπαιδευόμενων. Χρησιμοποιούνται συνήθως για να ελεγχθεί η κατανόηση, να παρακινηθεί η κριτική σκέψη και η δημιουργικότητα, να συναχθούν συμπεράσματα, να βελτιωθεί η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων ή να ενεργοποιηθεί η ερευνητική δραστηριότητα. Μπορεί να είναι ανοιχτού ή κλειστού τύπου, ανάλογα με το στόχο και το περιεχόμενο της διδασκαλίας.

❑ Ο διάλογος. Επισημαίνεται ότι διάλογος δεν είναι οποιαδήποτε συζήτηση, αλλά απαιτεί μια δομημένη διαδικασία εστιασμένη στους στόχους του αντικειμένου διδασκαλίας, γι' αυτό και χρειάζεται προετοιμασία εκ μέρους του καθηγητή. Ο διάλογος γίνεται με βάση τον ορθό λόγο και με επιχειρήματα, τόσο για την υπεράσπιση μιας άποψης ή πράξης, όσο και ως μέσο επίλυσης των διαφορών και των συγκρούσεων. Και βέβαια ενώ οι επιμέρους μονόλογοι είναι εύκολοι, ο διάλογος είναι δύσκολος γιατί απαιτεί κανόνες.

ιθ) Η διαφοροποιημένη διδασκαλία, κατά την οποία δίνεται έμφαση:

❑ στην αξιοποίηση των προηγούμενων γνώσεων και εμπειριών των μαθητών,

❑ στην καλλιέργεια κινήτρων για ενεργοποίηση της συμμετοχής,

❑ στην καλλιέργεια κλίματος αναγνώρισης και αποδοχής,

❑ στην καλλιέργεια επικοινωνίας και κοινωνικών αλληλεπιδράσεων,

❑ στη συμμετοχή των μαθητών στη διαχείριση της μάθησής τους.

❑ στη διαμόρφωση ελκυστικών περιβαλλόντων μάθησης και τη σύνδεσή τους με τα περιβάλλοντα ζωής.

Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω προσεγγίσεις δεν είναι περιοριστικές. Κάθε εκπαιδευτικός, σε κάθε διδακτική ώρα, μπορεί να εφαρμόσει όποιες μεθόδους και τεχνικές κρίνει προσφορότερες, αρκεί να αφήσει τη φαντασία του ελεύθερη, έχοντας ως οδηγό τους στόχους του μαθήματος και την πρόοδο των μαθητών.

5. Η αξιολόγηση του μαθητή

5.1 Σκοπός της αξιολόγησης του μαθητή

Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή είναι ένα σύνθετο φαινόμενο με πολλές διαστάσεις: θεωρητικές, πρακτικές, κοινωνικές, παιδαγωγικές, ψυχολογικές. Έχει θετικές και αρνητικές επιπτώσεις στο μαθητή, στο σχολείο, στην οικογένεια, στην κοινωνία, γι' αυτό και χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή.

Ως αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή νοείται η συστηματική, οργανωμένη και συνεχής διαδικασία ελέγχου του βαθμού επίτευξης των στόχων του μαθήματος. Με άλλα λόγια, είναι η διαδικασία που αποβλέπει με συγκεκριμένα κριτήρια και με συγκεκριμένη μεθοδολογία να προσδιορίσει συστηματικά, έγκυρα, αξιόπιστα και αντικειμενικά το αποτέλεσμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς στόχους.

Η αξιολόγηση λοιπόν γίνεται χάριν και όχι εναντίον του μαθητή. Γίνεται για να βρεθούν οι αδυναμίες της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Είναι αναπόσπαστο μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Ειδικότερα, η αξιολόγηση του μαθητή αποσκοπεί:

❑ Στη διερεύνηση της μαθησιακής πορείας των μαθητών σε όλα τα θέματα που προσφέρονται στο Α.Π.Σ.

❑ Στον εντοπισμό των μαθησιακών δυσκολιών των μαθητών, με στόχο το σχεδιασμό κατάλληλων παρεμβάσεων για τη βελτίωση της διδακτικής διαδικασίας.

❑ Στην ποιοτική αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με την ενίσχυση και ενθάρρυνση των μαθητών και τη δημιουργία κινήτρων μάθησης.

❑ Στην ανάπτυξη της δημιουργικής ικανότητας και της κριτικής σκέψης του μαθητή.

❑ Στην προώθηση των ιδιαίτερων κλίσεων, δεξιοτήτων και ενδιαφερόντων των μαθητών.

❑ Στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης των μαθητών.

❑ Στην ανάπτυξη της ικανότητας αυτοαξιολόγησης και στην ανάπτυξη της αίσθησης της απόκτησης υπευθυνότητας όσον αφορά τη μόρφωσή του.

Επισημαίνεται ότι η αξιολόγηση του μαθητή πρέπει να είναι εξατομικευμένη και να αφορά τον μαθητή συνολικά ως προσωπικότητα και όχι μόνο την επίδοσή του.

Ο εκπαιδευτικός οφείλει να είναι πολύ προσεκτικός κατά την αξιολόγηση των μαθητών. Ειδικότερα, όσον αφορά τη χαμηλή βαθμολογία, χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή, διότι η χαμηλή βαθμολογία εισπράττεται από το μαθητή και τους γονείς ως αποτυχία, προκαλεί συναισθήματα αβεβαιότητας και μειονεξίας και μπορεί να επιδράσει αρνητικά στην προσωπικότητά του. Το μεγάλο ποσοστό μαθητών με χαμηλή βαθμολογία οδηγεί σε αποτυχία, για την οποία δεν ευθύνονται μόνο οι μαθητές, αλλά και οι διδάσκοντες και όλο το εκπαιδευτικό σύστημα.

Επισημαίνεται ότι, αν ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να είναι επιεικής μια φορά, χρειάζεται να είναι δίκαιος εκατόν μία φορές. Ο Καντ μας λέει πως ο μαθητής εξεγείρεται όταν ο εκπαιδευτικός κάνει διακρίσεις, όταν όλοι οι μαθητές δεν υπάγονται στον ίδιο κανόνα. Δεν χρειάζεται λοιπόν χαμηλή, αλλά ούτε και υψηλή βαθμολογία. Χρειάζεται δίκαιη βαθμολογία. Μια τέτοια βαθμολογία πρέπει να έχει περίπου την κανονική κατανομή, σύμφωνα με την καμπύλη Gauss.

5.2 Ο τρόπος/ οι τεχνικές αξιολόγησης του μαθητή

Η αξιολόγηση συμπεριλαμβάνει τη μέτρηση πολλών χαρακτηριστικών του μαθητή, ώστε να συμπληρωθεί η συνολική εικόνα του. Συμπεριλαμβάνει την επίδοση, τη συνεργασία με άλλους μαθητές και τον εκπαιδευτικό, τη συμμετοχή στην τάξη και στη σχολική ζωή κτλ.

Ο τρόπος αξιολόγησης των μαθητών εξαρτάται από τους στόχους και το περιεχόμενο του εξεταζόμενου γνωστικού αντικειμένου. Γενικά, μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο οι παραδοσιακοί όσο και οι σύγχρονοι τρόποι αξιολόγησης.

Για να διαπιστωθεί ο βαθμός και η έκταση, τόσο της επίτευξης των διδακτικών στόχων όσο και της συμμετοχής και της δραστηριοποίησης των μαθητών, υπάρχουν ποικίλες τεχνικές. Ενδεικτικά αναφέρονται:

α. Η προφορική εξέταση. Γίνεται συνήθως με ερωτήσεις που απαιτούν σύντομη (όχι μονολεκτική) ή ελεύθερη απάντηση.

β. Η γραπτή εξέταση. Σημειώνεται ότι οι ερωτήσεις πρέπει να είναι ιεραρχημένες ως προς το βαθμό δυσκολίας και προσαρμοσμένες στις ανάγκες των μαθητών κάθε σχολείου. Πάντως, μπορεί να χρησιμοποιηθεί μια ποικιλία ερωτήσεων, όπως:

- Ελεύθερης ανάπτυξης,
- Επιλογής σωστού - λάθους,
- Πολλαπλής επιλογής,
- Σύντομης απάντησης,
- Ερμηνείας γραφικών παραστάσεων κτλ.

γ. Η συμμετοχή του μαθητή στο μάθημα. Συμμετοχή του μαθητή τόσο κατά τη διεξαγωγή της διδασκαλίας, όσο και στις δραστηριότητες που γίνονται στο πλαίσιο του μαθήματος. Επιπλέον, η ικανότητα του μαθητή για επικοινωνία και συνεργασία στην τάξη (συμμετοχή στη συζήτηση, κανόνες διαλόγου, ανταλλαγή απόψεων και έκφραση συναισθημάτων και εμπειριών, διαπραγματευτική ικανότητα κ.ά.).

δ. Οι συνθετικές δημιουργικές εργασίες. Δίνονται εργασίες είτε ατομικές είτε ομαδικές για διάφορα, συνήθως επίκαιρα, κοινωνικά- πολιτικά- οικονομικά ζητήματα.

ε. Η εκπόνηση συνθετικών εργασιών (project). Εργασίες για τη διαπίστωση της δημιουργικής και κριτικής ικανότητας των μαθητών (αναζήτηση και επιλογή πληροφοριών, χρήση ποικίλων πηγών, πρωτότυπη σύλληψη και παρουσίαση εργασιών κτλ). Η βαθμολογία των εργασιών μπορεί να γίνεται είτε από τον εκπαιδευτικό είτε από την ομάδα, συνολικά ή από κάθε μέλος της και είναι ανάλογη με την ποιότητα της εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοτυπία, τη δημιουργική φαντασία, την αναλυτική και συνθετική ικανότητα, την δυσκολία, καθώς και τον τρόπο παρουσίασης.

στ. Το ενδιαφέρον και οι δραστηριότητες του μαθητή. Το εν λόγω ενδιαφέρον αναφέρεται σε ζητήματα του σχολείου (ανάληψη εργασιών, οργάνωση επισκέψεων και εκδηλώσεων κτλ.), αλλά και γενικότερα σε κοινωνικά-πολιτικά-οικονομικά ζητήματα.

ζ. Η αυτοαξιολόγηση του μαθητή. Ζητείται από τον μαθητή να αξιολογήσει τη συμμετοχή του στο μάθημα, τις εργασίες του, την προφορική ή γραπτή εξέτασή του κτλ., με τρόπο αντικειμενικό, χωρίς υποεκτίμηση ή υπερεκτίμηση.

η. Το Ατομικό Δελτίο Εργασιών και ο φάκελος του μαθητή. Περιλαμβάνει τις εργασίες και τις δραστηριότητες του μαθητή.

Εν κατακλείδι, η αξιολόγηση αφορά την γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη του μαθητή. Αναφέρεται στις γνώσεις, ικανότητες, δεξιότητες και στάσεις που απέκτησε ο μαθητής. Ο εκπαιδευτικός, εκτός από την «Αριθμητική βαθμολογία», είναι χρήσιμο να συντάσσει για κάθε μαθητή και μια «Ποιοτική έκθεση» με βαθμολογία ως εξής: άριστα, πολύ καλά, καλά, σχεδόν καλά.

Η αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι απαραίτητη. Γίνεται από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές (αυτοαξιολόγηση) για να διαπιστωθεί αν επετεύχθησαν οι στόχοι του μαθήματος, δηλαδή αν οι εκπαιδευτικοί πραγματοποίησαν αποτελεσματικά το έργο τους κι αν οι μαθητές έμαθαν αυτά που προβλέπονται από το Α.Π.Σ.

Η ισχύς της παρούσης αρχίζει από το σχολικό έτος 2014-2015.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 7 Απριλίου 2014

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

Αριθμ. 53254/Γ2 (3)

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Βασικές Αρχές Κοινωνικών Επιστημών» Β΄ τάξης Γενικού Λυκείου.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παρ. 2 περ. α του άρθρου 42 του Ν. 4186/2013 (ΦΕΚ Α΄ 193) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις».
2. Τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 3 περ. α υποπ. ββ του Ν. 3966/2011 (ΦΕΚ Α΄ 118) «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις».
3. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Π.Δ. 63/2005 (ΦΕΚ Α΄ 98).
4. Την με αριθμ. 16/17-03-2014 πράξη του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.
5. Το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνον

Καθορίζουμε το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Βασικές Αρχές Κοινωνικών Επιστημών» Β΄ τάξης Γενικού Λυκείου ως εξής:

1. Σκοπός

Σκοπός του μαθήματος είναι ο μαθητής να εμπεδώσει ένα σύνολο κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών εννοιών και κατηγοριών που θα τον βοηθήσουν να κατανοήσει την κοινωνική, οικονομική και πολιτική οργάνωση εντός της οποίας ζει και δραστηριοποιείται. Ειδικότερα, ο μαθητής να αποκτήσει τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες εκείνες που θα του επιτρέψουν να αντιλαμβάνεται, να ερμηνεύει και να αναλύει τα σύνθετα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά φαινόμενα. Να κατανοήσει και να συνειδητοποιήσει την πολυπλοκότητα των κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών φαινομένων, έτσι ώστε να αναπτύξει κοινωνιολογική, οικονομική και πολιτική παιδεία που θα τον βοηθήσει να καλλιεργήσει δημιουργική και κριτική σκέψη, ώστε να συμμετέχει ενεργά στο κοινωνικό οικονομικό και πολιτικό «γίγνεσθαι» ως ελεύθερος και υπεύθυνος πολίτης. Επιπλέον, μέσα από τη διεπιστημονική και διαθεματική προσέγγιση της γνώσης των κοινωνικών επιστημών να μπορεί να επιλύει προβλήματα, να κατανοεί τον εαυτό του και τους άλλους και να προάγει την πολιτεία, τη δημοκρατία, την ειρήνη και τη συλλογικότητα.

2. Ειδικότεροι σκοποί

Το μάθημα «Βασικές Αρχές Κοινωνικών Επιστημών» έχει σκοπό οι μαθητές να μπορούν να:

- Κατανοήσουν βασικές αρχές και έννοιες της κοινωνιολογίας, οικονομίας και πολιτικής επιστήμης και να αναπτύξουν δημιουργική σκέψη και κριτική ικανότητα στην προσέγγιση των γνωστικών αντικειμένων αυτών των επιστημών.
- Κατανοήσουν και να αξιολογήσουν την πορεία της εξέλιξης των θεωριών και αρχών των κοινωνικών επιστημών.
- Διαπιστώσουν την αλληλεξάρτηση των κοινωνικών επιστημών που αντανακλά την αλληλεξάρτηση της οικο-

νομίας, των θεσμών, της πολιτικής και των πολιτισμικών εκφάνσεων του κόσμου στον οποίο ζουν αλλά και την επίδραση όλων αυτών στην καθημερινή τους ζωή.

- Κατανοήσουν κριτικά την οργάνωση και τη λειτουργία της σύγχρονης κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής οργάνωσης, αλλά και να προβληματιστούν για τα προβλήματα και τις δυσλειτουργίες της.

- Διακρίνουν και να αναλύουν το περιεχόμενο των γενικών αρχών των κοινωνικών επιστημών και να διαπιστώνουν την αλληλοσυμπλήρωσή τους στην κατανόηση των κοινωνικών φαινομένων και προβλημάτων.

- Αντλήσουν αρχές, επιχειρήματα, ιδέες, σημεία αναφοράς για να αρθρώσουν κοινωνιολογική, οικονομική και πολιτική σκέψη και ουσιαστικό κοινωνιολογικό, οικονομικό και πολιτικό λόγο.

- Διακρίνουν και να αναλύουν τα αίτια των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών προβλημάτων, ώστε να μπορούν αργότερα ως ενεργοί πολίτες να συμμετέχουν στην επίλυση τους με δημοκρατικά μέσα.

- Διαπιστώσουν το δυναμικό χαρακτήρα των κοινωνικών, οικονομικών και των πολιτικών θεσμών και πρακτικών και να συνειδητοποιήσουν ότι αυτά εξαρτώνται από την ατομική και συλλογική συμμετοχή και δράση.

- Αντιληφθούν ότι ο κοινωνικός επιστήμονας δεν βρίσκεται έξω από το αντικείμενό του, απέναντί του σαν παρατηρητής και πειραματιζόμενος, αλλά είναι μέρος αυτού που καλείται να αναλύσει, να μετέχει στο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό σύστημα και να επηρεάζεται από αυτό.

- Να κατανοήσουν ότι ενώ όλες οι κοινωνικές επιστήμες μελετάνε το ίδιο αντικείμενο, ωστόσο η καθεμία δίνει έμφαση σε διαφορετικές πλευρές.

- Να αποκτήσουν την απαραίτητη «κοινωνική» ευαισθησία στην αντιμετώπιση των προβλημάτων του συλλογικού βίου.

3. Στόχοι, κεφάλαια-ενότητες και δραστηριότητες

ΣΤΟΧΟΙ	ΚΕΦ. 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Οι μαθητές να μπορούν να: -διακρίνουν τις επιστήμες με βάση το αντικείμενο που μελετούν και τις μεθόδους που χρησιμοποιούν -εξηγούν την σχέση φυσικής και κοινωνικής πραγματικότητας αλλά και την ταυτόχρονη διακριτότητά τους. -εξηγούν την αμφίδρομη σχέση της οικονομίας, των θεσμών και της πολιτικής. -διακρίνουν τον νόμο των θετικών επιστημών από την τάση των κοινωνικών επιστημών. -αναλύουν τις μεθόδους και τις τεχνικές των κοινωνικών επιστημών.	1.1 Διάκριση των επιστημών 1.1.1 Φυσικές επιστήμες: Αρχές, νόμοι και τάσεις 1.1.2 Κοινωνικές επιστήμες: Αρχές, νόμοι και τάσεις 1.1.3 Διαφορές φυσικών και κοινωνικών επιστημών 1.2 Λόγοι εμφάνισης των Κοινωνικών Επιστημών. 1.3 Η διεπιστημονικότητα στις Κοινωνικές Επιστήμες 1.4 Μέθοδοι και Τεχνικές Έρευνας 1.4.1 Συγκριτική μέθοδος 1.4.2 Ιστορική μέθοδος 1.4.3 Ποσοτική και ποιοτική έρευνα 1.4.3.1 Η συνέντευξη 1.4.3.2 Η παρατήρηση ώρες: 4	-Συζήτηση για την σχέση φύσης και κοινωνίας. - Συζήτηση για την σύνθετη οικονομική, κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα και τον τρόπο διαμόρφωσής της. -Δραστηριότητες πάνω στη μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών (ένα μικρό ερωτηματολόγιο, μια μικρή κριτική προσέγγιση των ευρημάτων μιας έρευνας).
Οι μαθητές να μπορούν να: -διατυπώνουν το βασικό οικονομικό πρόβλημα και τις αιτίες που το προκαλούν. -εξηγούν τις διαφορές ανάμεσα στις προτεινόμενες λύσεις του οικονομικού προβλήματος και τις κοινωνικοπολιτικές τους αναφορές και προεκτάσεις. -εμπεδώσουν και να εξηγούν τον ρόλο της αγοράς και του κράτους στην επίλυση των οικονομικών προβλημάτων -αναλύουν τις βασικές απόψεις των οικονομικών θεωριών -διακρίνουν τις διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις -αξιολογούν την εκάστοτε οικονομική πολιτική ως ενεργοί πολίτες. - εξηγούν τα βασικά οικονομικά και κοινωνικά συστήματα.	ΚΕΦ. 2: ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ Α. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ 2.1 Το αντικείμενο της Πολιτικής Οικονομίας 2.2 Το οικονομικό πρόβλημα 2.2.1 Η κατανομή των πόρων 2.2.2 Η οικονομική ανάπτυξη 2.2.3 Η οικονομική σταθερότητα 2.2.4 Η διανομή του εισοδήματος 2.2.5 Η επίλυση των οικονομικών προβλημάτων 2.3 Γένεση της οικονομικής σκέψης (Ξενοφών, Αριστοτέλης) 2.4 Οι αρχές της φυσιοκρατικής σχολής οικονομικής σκέψης 2.5 Οι νόμοι της οικονομίας της αγοράς και η διαμόρφωση της τιμής του εμπορεύματος (Adam Smith) 2.6 Η θεωρία της αξίας της εργασίας	-Επιλογή αποσπασμάτων από τον «Οικονομικό» του Ξενοφώντα και συζήτηση πάνω σ' αυτά -Παρουσίαση και συζήτηση του βασικού οικονομικού προβλήματος. - Διαμόρφωση σεναρίων σχετικά με πολιτικές επίλυσης του οικονομικού προβλήματος - Δραστηριότητες αναγνώρισης και χαρακτηρισμού πολιτικών για την επίλυση του βασικού οικονομικού προβλήματος. -Εργασία: δύο ομάδες μαθητών σε «αγώνα επιχειρηματολογίας» υπέρ και κατά του ρόλου της αγοράς και του ρόλου του κράτους στην επίλυση των οικονομικών προβλημάτων - Συζήτηση για τα βασικά γνωρίσματα των οικονομικών/

-διακρίνουν τις διαφορές των εν λόγω συστημάτων -εξηγούν τα χαρακτηριστικά όλων των κοινωνικών-οικονομικών συστημάτων	και η διαμόρφωση της τιμής ισορροπίας (D. Ricardo) 2.7 Η ελεύθερη οικονομία και η κρατική ρύθμιση (J.S. Mill) 2.8 Η θεωρία της αξίας της εργατικής δύναμης και του εμπορεύματος (K. Marx) 2.9 Η γενική θεωρία της απασχόλησης, του τόκου και του χρήματος (Keynes) 2.10 Η ανάπτυξη του βιοτικού επιπέδου και η πρόοδος της κοινωνίας (Clark-Furastie-Galbraith-Schumpeter) ώρες: 10	κοινωνικών συστημάτων. -Εργασία: αναγνώριση και καταγραφή του σε ποιο οικονομικό/ κοινωνικό σύστημα εντάσσονται φάσεις της ελληνικής ιστορίας (αρχαία πόλη, βυζαντινή περίοδος, κτλ.).
	Β. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ 2.1 Το Δουλοκτητικό Σύστημα 2.2 Το Φεουδαρχικό σύστημα 2.3 Το Καπιταλιστικό σύστημα ή οικονομία της αγοράς 2.4 Το Σοσιαλιστικό σύστημα ή σχεδιασμένη οικονομία ώρες: 4	
Οι μαθητές να μπορούν να: - διακρίνουν την επιστήμη της κοινωνιολογίας, το αντικείμενό της, τους κλάδους και τις σχέσεις της με τις άλλες επιστήμες. -εξηγούν τον πυρήνα των γνωρισμάτων του κοινωνιολογικού στοχασμού. -διακρίνουν την κοινωνιολογική γνώση από την καθημερινή αντίληψη της πραγματικότητας. -Διακρίνουν τις βασικές θεωρίες των κοινωνιολογικών σχολών και θεωριών -διατυπώνουν την έννοια των κοινωνικών θεσμών. -διακρίνουν τη σημασία και λειτουργία των κοινωνικών θεσμών για την κοινωνία και τα άτομα - εξηγούν τις έννοιες: διαστρωμάτωση, κινητικότητα, τάξη, θέση, ρόλος, καθώς και τα κριτήρια διάκρισής τους. -διερευνήσουν τα αίτια και να γνωρίσουν τις μορφές των κοινωνικών ανισοτήτων -συγκρίνουν τις ανισότητες με την ποιότητα ζωής των ατόμων και να τις συνδέσουν με τη δυσφορία των αδύναμων κοινωνικά και οικονομικά ατόμων και με τις κοινωνικές συγκρούσεις. -εξηγούν ότι οι δημοκρατικές κοινωνίες παρέχουν τη	ΚΕΦ. 3: ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ 3.1 Ορισμός και αντικείμενο της κοινωνιολογίας 3.2 Βασικά στοιχεία του κοινωνιολογικού στοχασμού: η κοινωνιολογική «φαντασία» κατά C.R. Mills. Παραδείγματα. 3.3 Βασικές Κοινωνιολογικές Σχολές 3.3.1 Η Σχολή του λειτουργισμού 3.3.2 Η Σχολή των Συγκρούσεων 3.3.3. Η Σχολή της Συμβολικής Αλληλεπίδρασης 3.4 Κοινωνικοί θεσμοί. 3.4.1 Τι είναι θεσμός 3.4.2 Η αναγκαιότητα των θεσμών 3.4.3 Λειτουργίες των θεσμών 3.4.4 Η κρίση και η αλλαγή των θεσμών 3.4.5 Παράδειγμα: ο θεσμός του σχολείου 3.5 Κοινωνική διαστρωμάτωση και κοινωνική κινητικότητα 3.5.1 Κοινωνικό στρώμα και κοινωνική τάξη 3.5.2 Κοινωνική θέση και κοινωνικός ρόλος 3.5.3 Κοινωνική κινητικότητα 3.6 Κοινωνικές ανισότητες 3.6.1 Αίτια και μορφές κοινωνικών ανισοτήτων 3.6.2 Συνέπειες των κοινωνικών ανισοτήτων 3.6.3 Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός 3.6.4 Οι κοινωνικές ανισότητες στην Ελληνική κοινωνία	-Συζήτηση για τα στοιχεία του κοινωνιολογικού στοχασμού και την κοινωνιολογική φαντασία. -Ανάλυση συγκεκριμένων παραδειγμάτων και σεναρίων περιπτώσεων του πώς προσεγγίζονται με τον κοινωνιολογικό στοχασμό. -Καταγραφή βασικών κλάδων της Κοινωνιολογίας -Εργασία σε ομάδες: κάθε ομάδα να βρει τα κοινά και τις διαφορές μεταξύ των κλασικών της κοινωνιολογίας. -Ανάλυση της σημασίας των κοινωνικών θεσμών. -Αναζήτηση παραδειγμάτων της ιστορικής εξέλιξης των θεσμών με βάση τις ανάγκες που ικανοποιούν. -Δημιουργία καταλόγου με «ανώτερες» και «κατώτερες» θέσεις -Ιστορίες γνωστών προσώπων (π.χ. συγγενών) με έντονη κινητικότητα. -Οι μαθητές συλλέγουν στοιχεία από την Ιστορία για τις κοινωνικές ανισότητες σε διάφορες χρονικές περιόδους στην Ελλάδα και σε άλλους πολιτισμούς και τα παρουσιάζουν στην τάξη. -Συζητούν για τις δυνατότητες που έχουν τα άτομα περιορισμένων δυνατοτήτων -πλούτου, εκπαίδευσης,

δυνατότητα, σε όσους επιθυμούν, να αναπτυχθούν και να πραγματοποιήσουν τους στόχους και τα οράματά τους.	3.6.5 Η ισότητα ευκαιριών: ένα διαχρονικό αίτημα ώρες: 14	γνωριμιών κλπ.- για να πραγματοποιήσουν τις επιθυμίες τους και να αναπτύξουν τις ιδιαίτερες κλίσεις και τα χαρίσματά τους.
Οι μαθητές να μπορούν να: -εξηγούν ότι η πολιτική είναι τέχνη συνάμα και επιστήμη. -εξηγούν το θεμελιώδες πολιτικό πρόβλημα. -αναλύουν και ερμηνεύουν τη διαφορά της πολιτικής στην αρχαία Ελλάδα και στα νεότερα χρόνια. -εξηγούν πως το «αγαθόν» (ευδαιμονία) του ατόμου και το «αγαθόν» της πόλεως ταυτίζονται και πως η πολιτική στην πόλη-κράτος είναι χώρος πραγμάτωσης αξιών και αρετής. -ερμηνεύουν την εξέλιξη από την απολυταρχία στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία -ερμηνεύουν την τομή που γίνεται με τον Μακιαβέλι στην πολιτική σκέψη. -ερμηνεύουν τη δημιουργία της παγκόσμιας κοινότητας και τον ρόλο των διεθνών οργανισμών -αναλύουν τη σχέση πολιτικής και οικονομίας -εξηγούν την πολιτική ανάπτυξη και υπανάπτυξη	ΚΕΦ. 4: ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ Α΄ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΑ 4.1 Η πολιτική 4.1.1 Πολιτική: τέχνη και επιστήμη της διακυβέρνησης 4.1.2 Το θεμελιώδες πολιτικό πρόβλημα: α. Περισσότερη ισότητα/δικαιοσύνη ή αποτελεσματικότητα β. Η πολιτική υπηρετεί αξίες ή συμφέροντα 4.2 Η πόλις-κράτος- Η άμεση δημοκρατία (Αριστοτέλης) 4.3 Η αυτοκρατορία- Η μοναρχία (Στωϊκοί) 4.4 Το εθνικό κράτος- Από την απολυταρχία στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία (Μακιαβέλλι, Ο Ηγεμόνας) 4.5 Η παγκόσμια κοινότητα-Ο ρόλος των διεθνών οργανισμών 4.6 Η σχέση πολιτικής και οικονομίας 4.7 Πολιτική ανάπτυξη και υπανάπτυξη ώρες: 7	-Να συζητήσουν την έννοια του Πολίτη στον κλασικό ορισμό στα «Πολιτικά» του Αριστοτέλη: «Πολίτης δ'απλώς ουδενί των άλλων ορίζεται μάλλον ή τω μετέχειν κρίσεως και αρχής» (1275 α) και στη συνέχεια να συζητήσουν την έννοια του Πολίτη στη σύγχρονη κοινωνία. - Να μελετήσουν από τα «Πολιτικά» Α,1(1252 α-1252β) και να απαντήσουν αν υπάρχει διάκριση κράτους και κοινωνίας. -Να φανταστείτε πως βρίσκεστε σε ένα έρημο νησί μετά από ένα ναυάγιο με άλλους ναυαγούς. Χρειάζεται για να επιβιώσετε να οργανώσετε τη διαβίωσή σας εκεί. -----Συζητήστε και συμφωνήστε τους κανόνες οργάνωσης της ζωής σας. Να ενσωματώσετε όλες τις απόψεις σας, και στη συνέχεια να αναστοχαστείτε από ποια προσωπικά σας χαρακτηριστικά επηρεάστηκαν οι προτάσεις που κάνατε.
-διακρίνουν τα βασικά χαρακτηριστικά και να εξηγούν τις πολιτικές θεωρίες και ιδεολογίες. -αναλύουν ότι η Δημοκρατία είναι ανθρωποκεντρική, ενώ το αυταρχικό φαινόμενο αποτελεί παρέκβαση από την ανθρωποκεντρική λογική της κοινωνίας. -εξηγούν ότι τα αυταρχικά καθεστώτα χρησιμοποιούν όλα τα μέσα (μαγικά, θρησκευτικά, τελετουργικά, προπαγάνδα) για να καλύψουν την επίσημη βία με τον μανδύα της ηθικής δικαίωσης αλλά και για να επηρεάσουν το ψυχολογικό υπόβαθρο του λαού και να έχουν τη συγκατάβασή του.	Β΄ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΚΑΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΕΣ 4.1 Γενικά περί πολιτικής θεωρίας και ιδεολογίας 4.2 Φιλελευθερισμός 4.3 Συντηρητισμός 4.4 Σοσιαλισμός 4.5 Αναρχισμός 4.6 Φασισμός 4.7 Κοινοτισμός 4.8 Πολιτική Οικολογία-Περιβαλλοντισμός 4.9 Θρησκευτικός Φονταμενταλισμός ώρες: 7	-Δύο μαθητές ή δύο ομάδες μαθητών να επιχειρηματολογήσουν υπέρ ή εναντίον μιας ιδεολογίας -Καταγράψτε δέκα Έλληνες και δέκα παγκόσμιους ηγέτες. -Συζήτηση για τους «οπαδούς» μιας ιδεολογίας
-εξηγούν και ερμηνεύουν το φαινόμενο της διαφθοράς -εξηγούν και να εφαρμόζουν τους κανόνες του ηλεκτρονικού εμπορίου.	ΚΕΦ. 5: ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ 5.1 Το φαινόμενο της διαφθοράς 5.2 Το ηλεκτρονικό εμπόριο	- Αναζητήστε ρεπορτάζ-άρθρα, που αναφέρονται σε φαινόμενα διαφθοράς/ διαπλοκής σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής ζωής

-συγκρίνουν τιμές διαφόρων προϊόντων. -καταγράφουν τους κινδύνους που υπάρχουν στις ηλεκτρονικές συναλλαγές. -αναλύουν τα αίτια και τις συνέπειες της μετανάστευσης. -εξηγούν τις έννοιες της προκατάληψης, των στερεοτύπων, του ρατσισμού και της ετερότητας.	5.3 Η μετανάστευση 5.3.1 Κατηγορίες και αίτια μετανάστευσης 5.3.2 Κοινωνικές- οικονομικές- πολιτικές συνέπειες ώρες:6	και εντοπίστε περιοχές υψηλού κινδύνου διαφθοράς. -Αναπτύσσουν στάση εναντίον του ρατσισμού με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα Ερευνούν τη μετανάστευση στο οικογενειακό τους ιστορικό -Συγκέντρωση στοιχείων για τον απόδημο Ελληνισμό

4. Διδακτική Μεθοδολογία

Το μάθημα «Βασικές Αρχές Κοινωνικών Επιστημών» χρειάζεται μια συνολική και συνθετική θεώρηση. Είναι μάθημα που προσφέρεται για ουσιαστικό διάλογο (όχι επιμέρους μονολόγους), για διερευνητική και ανακαλυπτική μάθηση, χωρίς προκαταλήψεις και φανατισμούς.

Στην αρχή του σχολικού έτους ο καθηγητής είναι απαραίτητο να κάνει ετήσιο, τετραμηνιαίο και μηνιαίο προγραμματισμό της διδακτέας ύλης. Ο προγραμματισμός είναι απαραίτητος για να χωριστεί η διδακτέα ύλη κατά διδακτική ώρα και για να διδαχτεί ολόκληρη. Επισημαίνεται ότι ο ρόλος του εκπαιδευτικού αλλάζει. Ο εκπαιδευτικός είναι συνεργάτης και διευκολυντής της ομάδας/τάξης. Ενθαρρύνει και βοηθάει τους μαθητές να κατανοούν, να ερευνούν, να επικοινωνούν και να συμμετέχουν στη διαδικασία της μάθησης προσπαθώντας να αναπτύξει όλα τα είδη νοημοσύνης (γλωσσική, μαθηματική, συναισθηματική κτλ.) των μαθητών. Επίσης, συνδέει τη θεωρία με την πραγματικότητα, διότι έτσι ο μαθητής ενεργοποιείται και έχει ενδιαφέρον για να συμμετέχει ενεργά στο κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό γίγνεσθαι.

Τα θέματα πρέπει να προσεγγίζονται με συμμετοχικές και βιωματικές μεθοδολογίες που προωθούν την ανακαλυπτική μάθηση και καλλιεργούν ικανότητες, δεξιότητες και στάσεις, όπως αυτές που αναφέρονται στους στόχους και στις δραστηριότητες του Α.Π.Σ.

Ειδικότερα, οι μέθοδοι και οι τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο μάθημα «Βασικές Αρχές Κοινωνικών Επιστημών» της Β΄ τάξης Λυκείου είναι οι εξής:

α) Η μαθητοκεντρική εξατομικευμένη και διαφοροποιημένη διδασκαλία με στόχο την ενεργοποίηση και συμμετοχή του μαθητή, ώστε ο μαθητής να μάθει να μαθαίνει.

β) Η διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση, με στόχο τη συνολική αντίληψη του αντικειμένου και της πραγματικότητας.

γ) Η μικρότερη έμφαση στο περιεχόμενο και η μεγαλύτερη έμφαση στη διαδικασία, με στόχο την ανάπτυξη της αναλυτικής και συνθετικής ικανότητας και της κριτικής σκέψης.

δ) Η άσκηση των μαθητών στην παρατήρηση, περιγραφή, ανάλυση και ερμηνεία ενός κοινωνικού-οικονομικού-πολιτικού φαινομένου, θεσμού κτλ.

ε) Η μελέτη πηγών με στόχο την ενεργοποίηση του μαθητή και την ιστορική και συγκριτική προσέγγιση της γνώσης.

στ) Τα παιχνίδια ρόλων και η δραματοποίηση. Κάποιοι μαθητές αναλαμβάνουν να παίξουν ρόλους με στόχο να παρουσιάσουν μια κατάσταση της πραγματικής ζωής ενώπιον της τάξης. Η ανάληψη ρόλων είναι ένα θεατρικό παιχνίδι που μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη διαπροσωπικών δεξιοτήτων και στην δημιουργία πραγματικών συναισθηματικών βιωμάτων, δηλαδή στην καλύτερη κατανόηση της πραγματικότητας.

ζ) Η οργάνωση επισκέψεων σε θεσμούς και χώρους εργασίας (Βουλή, Δημαρχείο, Επιχείρηση, Μ.Μ.Ε. κτλ.), για να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με τον πραγματικό κόσμο, ώστε να ενημερωθούν και να κατανοήσουν την οργάνωση και τη λειτουργία τους.

η) Η πρόσκληση στο σχολείο ειδικών (πολιτικών, επιστημόνων, επιχειρηματιών κτλ.) και εκπροσώπων οργανισμών, οργανώσεων και συλλόγων (ΟΗΕ, Διεθνής Αμνηστία, Ε. Ε., κτλ.), για ενημέρωση, ώστε να διευκολυνθεί το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία.

θ) Η συμμετοχή σε δραστηριότητες της τάξης, του σχολείου και της κοινότητας, για την απόκτηση εμπειριών αλλά και κοινωνικής συνείδησης και αλληλεγγύης, καθώς και για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του ατόμου προς την κοινωνία.

ι) Η ανάπτυξη πρωτοβουλιών από τους ίδιους τους μαθητές για διάφορα θέματα, όπως η δημιουργία εικονικών επιχειρήσεων, ο έρανος αλληλεγγύης, η ανακύκλωση, η δενδροφύτευση κτλ., ώστε οι μαθητές να αναπτύξουν αίσθηση ατομικής και κοινωνικής ευθύνης, αίσθηση ταυτότητας και συλλογικότητας.

ια) Η έρευνα, με ερωτηματολόγιο, συνεντεύξεις κτλ., για τη διερεύνηση ενός ζητήματος τοπικού, εθνικού ή διεθνούς ενδιαφέροντος, καθώς και η εύρεση και διατύπωση λύσεων για την αντιμετώπισή του.

ιβ) Η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων, συζητήσεων στρογγυλής τράπεζας, για διάφορα επίκαιρα κοινωνικά- πολιτικά -οικονομικά θέματα, που σχετίζονται με το περιεχόμενο του μαθήματος, με στόχο οι μαθητές να αποκτήσουν ικανότητες ομιλίας/ έκφρασης, ακρόασης, διαλόγου, επιχειρηματολογίας, διαχείρισης και επίλυσης συγκρούσεων και ανάληψης ευθυνών.

ιγ) Η μελέτη περίπτωσης. Οι μαθητές αναλαμβάνουν να μελετήσουν προβλήματα της πραγματικής ζωής και να παρουσιάσουν προτάσεις και λύσεις γι' αυτά. Η μελέτη μιας περίπτωσης (π.χ. η διαδικασία της ψηφοφορίας, το δικαίωμα της εργασίας, το επιχειρείν κτλ.), ώστε οι μαθητές να κατανοήσουν εν προκειμένω τη χρησιμότητα και την κρισιμότητα της ψηφοφορίας, της εργασίας, του επιχειρείν.

ιδ) Οι προσομοιώσεις και τα παιχνίδια. Η προσομοίωση παρέχει στους μαθητές μια απλούστερη αναπαράσταση του πραγματικού ή του φανταστικού κόσμου. Αποτελεί έναν από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους για την υποστήριξη της εννοιολογικής κατανόησης του πραγματικού κόσμου. Αν η μάθηση θεωρηθεί παιχνίδι, τότε

γίνεται ευχάριστη, οι μαθητές μαθαίνουν παίζοντας, χωρίς άγχος και χωρίς κόπο.

ιε) Η εκπόνηση συνθετικών εργασιών (project). Οι ομάδες συγκροτούνται από δύο ή περισσότερα μέλη (ο αριθμός των μελών εξαρτάται από το είδος εργασίας) και είναι σκόπιμο να έχουν μεικτή σύνθεση από άποψη γνώσεων, φύλου κτλ. Στις εργασίες αυτές, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να συνεργασθούν και να αναζητήσουν πληροφορίες από διάφορες πηγές, να συζητήσουν και να προτείνουν λύσεις, και εν τέλει να συνθέσουν την εργασία τους και να την παρουσιάσουν στην τάξη ή στο σχολείο. Η τεχνική αυτή θεωρείται ζωτικής σημασίας γιατί, μεταξύ άλλων, προϋποθέτει συνεργασία και αλληλεγγύη, αυτονομία και υπευθυνότητα. Βέβαια, ο καθηγητής θα πρέπει να έχει προετοιμάσει τα θέματα των εργασιών σε συνεργασία με τους μαθητές και επιπλέον να τις παρακολουθεί κατά την εκτέλεσή τους.

ιστ) Η πρακτική εξάσκηση. Η πρακτική εξάσκηση είναι μια μαθησιακή διαδικασία που λαμβάνει χώρα είτε στο εργαστήριο είτε στο φυσικό περιβάλλον. Χρησιμοποιείται περισσότερο στην τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση. Το όφελος από την τεχνική αυτή είναι μεγάλο, γιατί οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να εφαρμόσουν τη θεωρία, να συνδέσουν τη θεωρία με την πράξη.

ιζ) η συμμετοχή σε σχολικά δίκτυα αλλά και η δημιουργία σχολικού δικτύου με θέματα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά,

ιη) Η χρήση των παραδοσιακών μεθόδων διδασκαλίας (αφήγηση, ερωτήσεις-απαντήσεις, διάλογος, χρήση σχολικού εγχειριδίου και βοηθημάτων, εργασίες μαθητών κτλ.). Ειδικότερα:

Η διάλεξη. Η διάλεξη χρησιμοποιείται συνήθως όταν το αντικείμενο διδασκαλίας περιέχει πολλές πληροφορίες και όταν ο αριθμός των μαθητών στην τάξη είναι μεγάλος. Η διάλεξη θα πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής: την εισαγωγή, το κυρίως θέμα και το συμπέρασμα.

Οι ερωτήσεις. Οι ερωτήσεις αυξάνουν τη συμμετοχή των εκπαιδευόμενων. Χρησιμοποιούνται συνήθως για να ελεγχθεί η κατανόηση, να παρακινηθεί η κριτική σκέψη και η δημιουργικότητα, να συναχθούν συμπεράσματα, να βελτιωθεί η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων ή να ενεργοποιηθεί η ερευνητική δραστηριότητα. Μπορεί να είναι ανοιχτού ή κλειστού τύπου, ανάλογα με το στόχο και το περιεχόμενο της διδασκαλίας.

Ο διάλογος. Επισημαίνεται ότι διάλογος δεν είναι οποιαδήποτε συζήτηση, αλλά απαιτεί μια δομημένη διαδικασία εστιασμένη στους στόχους του αντικειμένου διδασκαλίας, γι' αυτό και χρειάζεται προετοιμασία εκ μέρους του καθηγητή. Ο διάλογος γίνεται με βάση τον ορθό λόγο και με επιχειρήματα, τόσο για την υπεράσπιση μιας άποψης ή πράξης, όσο και ως μέσο επίλυσης των διαφορών και των συγκρούσεων. Και βέβαια, ενώ οι επιμέρους μονόλογοι είναι εύκολοι, ο διάλογος είναι δύσκολος γιατί απαιτεί κανόνες.

ιθ) Η διαφοροποιημένη διδασκαλία, κατά την οποία δίνεται έμφαση:

-στην αξιοποίηση των προηγούμενων γνώσεων και εμπειριών των μαθητών,

-στην καλλιέργεια κινήτρων για ενεργοποίηση της συμμετοχής,

-στην καλλιέργεια κλίματος αναγνώρισης και αποδοχής,

-στην καλλιέργεια επικοινωνίας και κοινωνικών αλληλεπιδράσεων,

-στη συμμετοχή των μαθητών στη διαχείριση της μάθησής τους.

-στη διαμόρφωση ελκυστικών περιβαλλόντων μάθησης και τη σύνδεσή τους με τα περιβάλλοντα ζωής.

Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω προσεγγίσεις δεν είναι περιοριστικές. Κάθε εκπαιδευτικός, σε κάθε διδακτική ώρα, μπορεί να εφαρμόσει όποιες μεθόδους και τεχνικές κρίνει προσφορότερες, αρκεί να αφήσει τη φαντασία του ελεύθερη, έχοντας ως οδηγό τους στόχους του μαθήματος και την πρόοδο των μαθητών.

5. Η αξιολόγηση του μαθητή

5.1 Σκοπός της αξιολόγησης του μαθητή

Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή είναι ένα σύνθετο φαινόμενο με πολλές διαστάσεις: θεωρητικές, πρακτικές, κοινωνικές, παιδαγωγικές, ψυχολογικές. Έχει θετικές και αρνητικές επιπτώσεις στο μαθητή, στο σχολείο, στην οικογένεια, στην κοινωνία, γι' αυτό και χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή.

Ως αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή νοείται η συστηματική, οργανωμένη και συνεχής διαδικασία ελέγχου του βαθμού επίτευξης των στόχων του μαθήματος. Με άλλα λόγια, είναι η διαδικασία που αποβλέπει με συγκεκριμένα κριτήρια και με συγκεκριμένη μεθοδολογία να προσδιορίσει συστηματικά, έγκυρα, αξιόπιστα και αντικειμενικά το αποτέλεσμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς στόχους.

Η αξιολόγηση λοιπόν γίνεται χάριν και όχι εναντίον του μαθητή. Γίνεται για να βρεθούν οι αδυναμίες της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Είναι αναπόσπαστο μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Ειδικότερα, η αξιολόγηση του μαθητή αποσκοπεί:

Στη διερεύνηση της μαθησιακής πορείας των μαθητών σε όλα τα θέματα που προσφέρονται στο Α.Π.Σ.

Στον εντοπισμό των μαθησιακών δυσκολιών των μαθητών, με στόχο το σχεδιασμό κατάλληλων παρεμβάσεων για τη βελτίωση της διδακτικής διαδικασίας.

Στην ποιοτική αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με την ενίσχυση και ενθάρρυνση των μαθητών και τη δημιουργία κινήτρων μάθησης.

Στην ανάπτυξη της δημιουργικής ικανότητας και της κριτικής σκέψης του μαθητή.

Στην προώθηση των ιδιαίτερων κλίσεων, δεξιοτήτων και ενδιαφερόντων των μαθητών.

Στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης των μαθητών.

Στην ανάπτυξη της ικανότητας αυτοαξιολόγησης και στην ανάπτυξη της αίσθησης της απόκτησης υπευθυνότητας όσον αφορά τη μόρφωσή του.

Επισημαίνεται ότι η αξιολόγηση του μαθητή πρέπει να είναι εξατομικευμένη και να αφορά το μαθητή συνολικά ως προσωπικότητα και όχι μόνο την επίδοσή του.

Ο εκπαιδευτικός οφείλει να είναι πολύ προσεκτικός κατά την αξιολόγηση των μαθητών. Ειδικότερα, όσον αφορά τη χαμηλή βαθμολογία, χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή, διότι η χαμηλή βαθμολογία εισπράττεται από το μαθητή και τους γονείς ως αποτυχία, προκαλεί συναισθήματα αβεβαιότητας και μειονεξίας και μπορεί να επιδράσει αρνητικά στην προσωπικότητά του.

Το μεγάλο ποσοστό μαθητών με χαμηλή βαθμολογία οδηγεί σε αποτυχία, για την οποία δεν ευθύνονται μόνο οι μαθητές, αλλά και οι διδάσκοντες και όλο το εκπαιδευτικό σύστημα.

Επισημαίνεται ότι, αν ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να είναι επιεικής μια φορά, χρειάζεται να είναι δίκαιος εκατόν μία φορές. Ο Καντ μας λέει πως ο μαθητής εξεγείρεται όταν ο εκπαιδευτικός κάνει διακρίσεις, όταν όλοι οι μαθητές δεν υπάγονται στον ίδιο κανόνα. Δεν χρειάζεται λοιπόν χαμηλή, αλλά ούτε και υψηλή βαθμολογία. Χρειάζεται δίκαιη βαθμολογία. Μια τέτοια βαθμολογία πρέπει να έχει περίπου την κανονική κατανομή, σύμφωνα με την καμπύλη Gauss.

5.2 Ο τρόπος/ οι τεχνικές αξιολόγησης του μαθητή

Η αξιολόγηση συμπεριλαμβάνει τη μέτρηση πολλών χαρακτηριστικών του μαθητή, ώστε να συμπληρωθεί η συνολική εικόνα του. Συμπεριλαμβάνει την επίδοση, τη συνεργασία με άλλους μαθητές και τον εκπαιδευτικό, τη συμμετοχή στην τάξη και στη σχολική ζωή κτλ.

Ο τρόπος αξιολόγησης των μαθητών εξαρτάται από τους στόχους και το περιεχόμενο του εξεταζόμενου γνωστικού αντικειμένου. Γενικά, μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο οι παραδοσιακοί όσο και οι σύγχρονοι τρόποι αξιολόγησης.

Για να διαπιστωθεί ο βαθμός και η έκταση, τόσο της επίτευξης των διδακτικών στόχων όσο και της συμμετοχής και της δραστηριοποίησης των μαθητών, υπάρχουν ποικίλες τεχνικές. Ενδεικτικά αναφέρονται:

α. Η προφορική εξέταση. Γίνεται συνήθως με ερωτήσεις που απαιτούν σύντομη (όχι μονολεκτική) ή ελεύθερη απάντηση.

β. Η γραπτή εξέταση. Σημειώνεται ότι οι ερωτήσεις πρέπει να είναι ιεραρχημένες ως προς το βαθμό δυσκολίας και προσαρμοσμένες στις ανάγκες των μαθητών κάθε σχολείου. Πάντως, μπορεί να χρησιμοποιηθεί μια ποικιλία ερωτήσεων, όπως:

-Ελεύθερης ανάπτυξης,
-Επιλογής σωστού - λάθους,
-Πολλαπλής επιλογής,
-Σύντομης απάντησης,
-Ερμηνείας γραφικών παραστάσεων κτλ.

γ. Η συμμετοχή του μαθητή στο μάθημα. Συμμετοχή του μαθητή τόσο κατά τη διεξαγωγή της διδασκαλίας, όσο και στις δραστηριότητες που γίνονται στο πλαίσιο του μαθήματος. Επιπλέον, η ικανότητα του μαθητή για επικοινωνία και συνεργασία στην τάξη (συμμετοχή στη συζήτηση, κανόνες διαλόγου, ανταλλαγή απόψεων και έκφραση συναισθημάτων και εμπειριών, διαπραγματευτική ικανότητα κ.ά.).

δ. Οι συνθετικές δημιουργικές εργασίες. Δίνονται εργασίες είτε ατομικές είτε ομαδικές για διάφορα, συνήθως επίκαιρα, κοινωνικά- πολιτικά- οικονομικά ζητήματα.

ε. Η εκπόνηση συνθετικών εργασιών (project). Εργασίες για τη διαπίστωση της δημιουργικής και κριτικής ικανότητας των μαθητών (αναζήτηση και επιλογή πληροφοριών, χρήση ποικίλων πηγών, πρωτότυπη σύλληψη και παρουσίαση εργασιών κτλ). Η βαθμολογία των εργασιών μπορεί να γίνεται είτε από τον εκπαιδευτικό είτε από την ομάδα, συνολικά ή από κάθε μέλος της και είναι ανάλογη με την ποιότητα της εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοτυπία, την δημιουργική φαντασία, την αναλυτική και συνθετική ικανότητα, την δυσκολία, καθώς και τον τρόπος παρουσίασης.

στ. Το ενδιαφέρον και οι δραστηριότητες του μαθητή. Το εν λόγω ενδιαφέρον αναφέρεται σε ζητήματα του σχολείου (ανάληψη εργασιών, οργάνωση επισκέψεων και εκδηλώσεων κτλ.), αλλά και γενικότερα σε κοινωνικά- πολιτικά- οικονομικά ζητήματα.

ζ. Η αυτοαξιολόγηση του μαθητή. Ζητείται από τον μαθητή να αξιολογήσει τη συμμετοχή του στο μάθημα, τις εργασίες του, την προφορική ή γραπτή εξέτασή του κτλ., με τρόπο αντικειμενικό, χωρίς υποεκτίμηση ή υπερεκτίμηση.

η. Το Ατομικό Δελτίο Εργασιών και ο φάκελος του μαθητή. Περιλαμβάνει τις εργασίες και τις δραστηριότητες του μαθητή.

Εν κατακλείδι, η αξιολόγηση αφορά την γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη του μαθητή. Αναφέρεται στις γνώσεις, ικανότητες, δεξιότητες και στάσεις που απέκτησε ο μαθητής. Ο εκπαιδευτικός, εκτός από την «Αριθμητική βαθμολογία», είναι χρήσιμο να συντάσσει για κάθε μαθητή και μια «Ποιοτική έκθεση» με βαθμολογία ως εξής: άριστα, πολύ καλά, καλά, σχεδόν καλά.

Η αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι απαραίτητη. Γίνεται από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές (αυτοαξιολόγηση) για να διαπιστωθεί αν επετεύχθησαν οι στόχοι του μαθήματος, δηλαδή αν οι εκπαιδευτικοί πραγματοποίησαν αποτελεσματικά το έργο τους κι αν οι μαθητές έμαθαν αυτά που προβλέπονται από το Α.Π.Σ.

Η ισχύς της παρούσης αρχίζει από το σχολικό έτος 2014-2015.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 7 Απριλίου 2014

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Σε έντυπη μορφή:

- Για τα Φ.Ε.Κ. από 1 έως 16 σελίδες σε 1 € προσαυξανόμενη κατά 0,20 € για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα Φ.Ε.Κ. σε 0,15 € ανά σελίδα.

Σε μορφή DVD/CD:

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α΄	150 €	40 €	15 €
Β΄	300 €	80 €	30 €
Γ΄	50 €	-	-
Υ.Ο.Δ.Δ.	50 €	-	-
Δ΄	110 €	30 €	-

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α.Α.Π.	110 €	30 €	-
Ε.Β.Ι.	100 €	-	-
Α.Ε.Δ.	5 €	-	-
Δ.Δ.Σ.	200 €	-	20 €
Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	-	-	100 €

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ. σε μορφή cd-rom από εκείνα που διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μέχρι 100 σελίδες, σε 5 € προσαυξανόμενη κατά 1 € ανά 50 σελίδες.

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α΄	225 €
Β΄	320 €
Γ΄	65 €
Υ.Ο.Δ.Δ.	65 €

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Δ΄	160 €
Α.Α.Π.	160 €
Ε.Β.Ι.	65 €
Α.Ε.Δ.	10 €

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	2.250 €
Δ.Δ.Σ.	225 €
Α.Σ.Ε.Π.	70 €
Ο.Π.Κ.	-

- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές ταχυδρομικά, με την επιβάρυνση των 70 €, ποσό το οποίο αφορά τα ταχυδρομικά έξοδα.

- Η καταβολή γίνεται σε όλες τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Το πρωτότυπο διπλότυπο (έγγραφο αριθμ. πρωτ. 9067/28.2.2005 2η Υπηρεσία Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου) με φροντίδα των ενδιαφερομένων, πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στο Εθνικό Τυπογραφείο (Καποδιστρίου 34, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα).
- Σημειώνεται ότι φωτοαντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές Επιταγές για την εξόφληση της συνδρομής, δεν γίνονται δεκτά και θα επιστρέφονται.
- Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίου Τύπου Αθηνών και Επαρχίας, οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, η Ε.Σ.Η.Ε.Α, τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά όργανα και οι τριτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις δικαιούνται έκπτωσης πενήντα τοις εκατό (50%) επί της ετήσιας συνδρομής.
- Το ποσό υπέρ ΤΑ.Π.Ε.Τ. (5% επί του ποσού συνδρομής), καταβάλλεται ολόκληρο (Κ.Α.Ε. 3512) και υπολογίζεται πριν την έκπτωση.
- Στην Ταχυδρομική συνδρομή του τεύχους Α.Σ.Ε.Π. δεν γίνεται έκπτωση.

Πληροφορίες για δημοσιεύματα που καταχωρίζονται στα Φ.Ε.Κ. στο τηλ.: 210 5279000.
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.: τηλ.: 210 8220885.

Τα φύλλα όλων των τευχών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως διατίθενται δωρεάν σε ηλεκτρονική μορφή από την ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr)

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: http://www.et.gr - e-mail: webmaster.et@et.gr

ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΠΟ 08:00 ΜΕΧΡΙ 13:30

02009341404140020

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004